

15. Dermatologie

- 15.1. Anti-infectieuze middelen
- 15.2. Corticosteroiden
- 15.3. Middelen tegen jeuk
- 15.4. Middelen bij traumata en veneuze aandoeningen
- 15.5. Acne
- 15.6. Rosacea
- 15.7. Psoriasis
- 15.8. Keratolytica
- 15.9. Enzymen
- 15.10. Beschermende middelen
- 15.11. Immunomodulators
- 15.12. Diverse middelen in de dermatologie
- 15.13. Actieve verbandmiddelen

De antibacteriële middelen (zie 11.1.), de antimycotica (zie 11.2.), de corticosteroiden (zie 5.4.), de H-antihistaminica (zie 12.4.1.) en de vitaminen (zie 14.2.) die bij sommige huidaandoeningen langs algemene weg worden toegediend, worden in de desbetreffende hoofdstukken besproken. Bepaalde systemische middelen gebruikt bij ernstige acne (zie 15.6.) en psoriasis (zie 15.8.) worden wel in dit hoofdstuk besproken.

Het "Therapeutisch Magistraal Formularium", uitgegeven onder de verantwoordelijkheid van het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG), beschrijft o.a. een aantal gevalideerde magistrale bereidingen in verband met de dermatologie (www.tmf-ftm.be).

15.1. Anti-infectieuze middelen

15.1.1. Antiseptica - desinfectantia

Plaatsbepaling

- Een *antisepticum* gaat de vermenigvuldiging van kiemen op de huid en de mucosa tegen. De term *desinfectans* wordt voorbehouden voor een antimicrobiële stof die gebruikt wordt op inert materiaal zoals heelkundige instrumenten. Sommige stoffen worden als antisepticum én als desinfectans gebruikt.
- De meeste antiseptica beïnvloeden enkel de oppervlakkige flora (de transitoire flora) en hebben weinig effect op de commensale flora gelokaliseerd in de diepte van de huid.
- Het gebruik van antiseptica bv. in de wondzorg is niet steeds nodig: louter reinigen met een fysiologische oplossing (NaCl 0,9%) of drinkbaar leidingwater is vaak voldoende.
- Antiseptica kunnen worden gebruikt in geval van geïnfecteerde verwondingen en zijn te verkiezen boven lokaal aangewende antibiotica omdat met antibiotica veel vaker resistentie kan optreden, zeker bij langdurig gebruik.
- Veel oudere antiseptica, waaronder waterstofperoxide, natriumhypochloriet en chloorhexidine, worden niet langer aanbevolen voor gebruik bij open wonden vanwege het risico van weefselbeschadiging.
- Toepassing van waterstofperoxide moet beperkt worden tot het reinigen van acute vuile (straat)wonden met moeilijk te verwijderen vuil.
- Eosine heeft geen plaats in de wondverzorging, want het heeft geen aangetoonde antiseptische eigenschappen. Bovendien geeft eosine een rode huidverkleuring die een ontsteking kan maskeren. Er bestaat geen specialiteit meer op basis van eosine, maar het is wel nog beschikbaar als medisch hulpmiddel.
- Antiseptica worden veelvuldig in het kader van profylaxe gebruikt vóór een ingreep op een intacte huid.

- Verschillende antiseptica zijn niet vergund als geneesmiddel maar wel als medisch hulpmiddel (en worden niet vermeld in dit Repertorium).

Contra-indicaties

- Chloorhexidine: niet gebruiken in afgesloten lichaamsholtes (fistels, abscessen).
- Natriumhypochloriet: niet gebruiken bij brandwonden.
- Povidon-jood: regelmatig gebruik of gebruik op grote oppervlakten is af te raden:
 - in het tweede en derde trimester van de zwangerschap;
 - bij vrouwen die borstvoeding geven;
 - bij pasgeborenen;
 - bij patiënten met schildklierstoornissen of bij lithiumtherapie.
- Waterstofperoxide: niet gebruiken in afgesloten lichaamsholtes (fistels, abscessen).

Ongewenste effecten

- Irritatie van huid en mucosae.
- Allergische reacties (bv. allergische contactdermatitis) voor heel wat antiseptica, vooral nitrofuril en minder vaak chloorhexidine, hexamidine en povidon-jood. Chloorhexidine kan tevens systemische allergische reacties veroorzaken tot zelfs anafylaxie [zie *Folia juni 2017*].
- Povidon-jood kan irritatiereacties veroorzaken op onvoldoende gedroogde oppervlakten (bv. tijdens chirurgische ingrepen).
- Vertraging van de wondgenezing (behalve voor povidon-jood).
- Povidon-jood: een invloed op de schildklier is niet uit te sluiten bij gebruik op grote oppervlakten of bij jonge kinderen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.
- Povidon-jood: bij regelmatig gebruik of gebruik op grote oppervlakten is systemische opname mogelijk, wat problemen kan geven in het tweede en derde trimester van de zwangerschap en tijdens de periode van borstvoeding.
- Benzalkoniumchloride, cetrimide, chloorhexidine, hexamidine (enkel SKP), natriumhypochloriet, tosylchloramide (enkel SKP) en waterstofperoxide (enkel SKP): de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Chloorxylenol, clorofeen en nitrofuril: Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Bijzondere voorzorgen

- De aanwezigheid van organisch materiaal zoals bloed, etter of weefselresten vermindert de werking van sommige preparaten. De wonde moet steeds goed gereinigd worden vooraleer een antisepticum wordt aangebracht.
- Sommige preparaten moeten vóór gebruik worden verdund. Om irritatie en eventueel brandwonden te vermijden, moet men de richtlijnen van de SKP en de bijsluiter volgen.
- Contact met de ogen moet worden vermeden (tenzij toepassing in de ogen uitdrukkelijk in de SKP wordt vermeld).
- Accidentele ingestie of inhalatie van sommige antiseptica en desinfectantia kan leiden tot ernstige, soms dodelijke complicaties: zie 7.1..
- Gebruik van verschillende antiseptica op dezelfde plaats is af te raden, gezien het risico van een toxisch effect (bv. natriumhypochloriet en chloorhexidine in de tandheelkunde) of verlies van doeltreffendheid

(bv. povidon-jood en waterstofperoxide).

Benzalkoniumchloride

CEDIUM BENZALKONIUM (Qualiphar)

benzalkonium, chloride

cut. oplossing.

30 ml 1 mg / 1 ml 6,97 €

cut. spray oplossing.

50 ml 1 mg / 1 ml 10,75 €

Cetrimide

ASEPTIDERM (Pharmacobel)

cetrimide

geïmpr. verbandgaas

7 x 5 mg / 1 ml

Chloorhexidine

CEDIUM (Qualiphar)

chloorhexidine, digluconaat

cut. oplossing. (unidose)

24 x 10 ml 0,5 mg / 1 ml 15,03 €

cut. oplossing. (alc.) Alcoholicus

24 x 250 ml 5 mg / 1 ml U.H. [86 €]

cut. oplossing. (alc.) Alcoholicus + Azorubine

125 ml 5 mg / 1 ml 4,30 €

250 ml 5 mg / 1 ml 6,29 €

CHLORHEXIDINE

CHLORAPREP (Becton Dickinson)

chloorhexidine, digluconaat 20 mg / 1 ml

isopropanol 0,7 ml / 1 ml

cut. oplossing. (unidose) (alc.)

200 x 0,67 ml

20 x 1,5 ml 28,83 €

25 x 1,5 ml

25 x 3 ml 43,59 €

cut. oplossing. (unidose) (alc.) Getinte

25 x 3 ml 44,65 €

25 x 10,5 ml 121,50 €

1 x 26 ml 15,91 €

chloorhexidine, digluconaat

cut. oplossing. (unidose)

10 x 15 ml 0,5 mg / 1 ml 9,97 €

8 x 50 ml 0,5 mg / 1 ml 23,99 €

HIBISCRUB (Mölnlycke)

chloorhexidine, digluconaat

zeep

1 x 125 ml 40 mg / 1 ml 7,12 €

1 x 250 ml 40 mg / 1 ml 8,54 €

1 x 500 ml 40 mg / 1 ml 13,17 €

1 x 5 l 40 mg / 1 ml 67,49 €

zeep (unidose)

24 x 25 ml 40 mg / 1 ml 38,76 €

HIBIDIL (Mölnlycke)

Chloorxylenol

DETTOLMEDICAL CHLOROXYLENOL (Reckitt Benckiser)

chloorxylenol

cut. oplossing. (conc.)

500 ml 48 mg / 1 g 12,04 €

1 l 48 mg / 1 g 15,29 €

Clorofeen

Clorofeen is niet meer beschikbaar sinds december 2023.

De specialiteit **Neo-Sabenyf**® is niet meer op de markt sinds december 2023.

Ethanol

SOFTA-MAN (B. Braun)

ethanol 45 %

propanol 18 %

gel (alc.) Viscorub
20 x 100 ml
1 x 500 ml
cut. oploss. (alc.)
500 ml

Hexamidine

HEXOMEDINE (Melisana)
hexamidine, diisetionaat
cut. oploss. (alc.) Transdermaal
45 ml 1,5 mg / 1 ml 5,77 €

Natriumhypochloriet

DAKIN COOPER (Melisana)
actief chloor [onder vorm van natriumhypochloriet]
cut. oploss.
250 ml 5 mg / 1 ml 6,90 €

Nitrofuraf

FURACINE (Limacom)
nitrofuraf
zalf Soluble Dressing
30 g 2 mg / 1 g 12,36 €
cut. oploss.
250 ml 2 mg / 1 g 16,72 €

Povidon-jood

BRAUNODERM (B. Braun)
povidon-jood 9,1 mg / 1 ml
isopropanol 455 mg / 1 ml
cut. spray oploss. (alc.) Gekleurd
20 x 250 ml

BRAUNOL (B. Braun)
povidon-jood
gel
20 g 100 mg / 1 g 3,38 €
cut./vag. oploss.
30 ml 76,9 mg / 1 ml 4,62 €
500 ml 76,9 mg / 1 ml

ISO-BETADINE (Viatris)
povidon-jood
gel

30 g 100 mg / 1 g 7,74 €
100 g 100 mg / 1 g 9,69 €
cut. oploss. Dermicum
1 x 50 ml 100 mg / 1 ml 5,32 €
1 x 125 ml 100 mg / 1 ml 6,33 €
1 x 500 ml 100 mg / 1 ml U.H.
[8 €]
cut. oploss. (unidose) Dermicum
10 x 5 ml 100 mg / 1 ml 6,42 €
50 x 10 ml 100 mg / 1 ml U.H.
[27 €]
geïmpr. verbandgaas Tule
5 x (10 x 10 cm) 8,59 €
10 x (10 x 10 cm) 13,95 €

ISO-BETADINE (Viatris)
povidon-jood
zeep Germicide

125 ml 75 mg / 1 ml 8,29 €
500 ml 75 mg / 1 ml 11,92 €
zeep (unidose) Uniwash
10 x 10 ml 75 mg / 1 ml 9,21 €
povidon-jood 50 mg / 1 ml (5 %)
ethanol 0,691 ml / 1 ml
cut. oploss. (alc.) Hydroalcoholische
1 x 125 ml 7,14 €
cut. oploss. (unidose) (alc.)
Hydroalcoholische
40 x 10 ml 36 €

ISO-BETADINE (Impexeco)
povidon-jood
cut. oploss. Dermicum
1 x 125 ml 100 mg / 1 ml
(parallelinvoer)

Tosylchloramide

CLONAZONE (BePharBel)

tosylchloramide, natrium
cut./or. oploss. (pdr.)
20 g 6,15 €
cut./or. oploss. (tabl.)
60 x 250 mg 6,15 €

Waterstofperoxide

CONFOSEPT ZUURSTOFWATER (Conforma)
waterstofperoxide
cut. oploss.
120 ml 3 %

Diverse combinatiepreparaten

CETAVLEX (Truvion)
cetrimonium, bromide 5 mg / 1 g
chloorhexidine, digluconaat 1 mg / 1 g
crème
60 g 6,54 €

cut. oploss. (unidose)
10 x 15 ml 9,86 €
240 x 15 ml 142,70 €
120 x 50 ml 195,70 €

250 ml 8,00 €

STERILLIUM (Hartmann)
isopropanol 450 mg / 1 g
propanol 300 mg / 1 g
mecetronium, ethylsulfaat 2 mg / 1 g
cut. oploss. (alc.)
100 ml

HACDIL-S (Mölnlycke)
cetrimide 5 mg / 1 ml
chloorhexidine, digluconaat 0,5 mg / 1 ml

HOSPAQ (Qualiphar)
cetrimide 5 mg / 1 ml
chloorhexidine, digluconaat 0,5 mg / 1 ml
cut. oploss.

15.1.2. Antibiotica en sulfamiden

Clindamycine en erythromycine voor lokaal gebruik worden vermeld bij de preparaten tegen acne (zie 15.6). De antibacteriële middelen voor systemisch gebruik bij bepaalde huidaandoeningen, worden besproken in het hoofdstuk Infecties (zie 11.1).

Plaatsbepaling

- Antiseptica volstaan meestal indien wondontsmetting nodig is. Lokale toepassing van antibiotica kan immers leiden tot resistentieontwikkeling en vertraagde wondheling. Voor profylactisch gebruik van huidmiddelen met antibiotica of sulfamiden is er geen onderbouwing.
- Bij de behandeling van brandwonden met zilversulfadiazine (alleen of gecombineerd) ter preventie van infecties zijn er aanwijzingen van vertraagde wondheling bij langdurig gebruik. Een meerwaarde van deze producten bij brandwonden is niet bewezen.
- Antibiotica die ook systemisch kunnen worden gebruikt, worden best niet lokaal aangewend, wegens het risico op resistentieontwikkeling.
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk (BAPCOC 2022)**
 - Decontaminatie van MRSA-dragers in gezondheidsinstellingen: mupirocine 2%, nasaal.
 - Impetigo met beperkte letsels [zie ook *Folia november 2018*]:
 - Eerste keuze: fusidinezuur 2%.
 - Bij een gekende MRSA-drager: mupirocine 2%, op het letsel.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Behandeling van geïnfecteerde dermatosen.
- Mupirocine: eradicatie bij dragers van *Staphylococcus aureus*, in het bijzonder de meticilline-resistente stammen (MRSA), in ziekenhuizen en andere verzorgingsinstellingen.
- Zilversulfadiazine: preventie en behandeling van infecties bij brandwonden (zie opmerking in de rubriek

“Plaatsbepaling”).

Contra-indicaties

- Voor een aantal specialiteiten wordt ernstige nierinsufficiëntie in de rubriek “Contra-indicaties” van de SKP vermeld.
- Zilversulfadiazine: G6PD-deficiëntie.

Ongewenste effecten

- Zelden: allergische contactdermatitis, meer frequent met bacitracine dan met de andere lokale antibiotica.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht. Bij langdurig gebruik en/of gebruik op grote oppervlakten, brandwonden en ontstoken of beschadigde huid, kan de te verwachten systemische concentratie toenemen. In dat geval bekijkt men best de veiligheidsinformatie rond zwangerschap en borstvoeding van het systemische geneesmiddel.
- Fusidinezuur: de gegevens over gebruik tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Mupirocine, combinatiepreparaat van bacitracine met polymyxine B, zilversulfadiazine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).
- De tetracyclines (oxytetracycline en tetracycline) kunnen in het eerste trimester veilig op de huid worden toegepast. Vanaf de 16de week is het gebruik van grote hoeveelheden op aangetaste huid te vermijden omdat er te weinig gegevens zijn over de veiligheid. In theorie kunnen deze geneesmiddelen een effect hebben op de tand- en botontwikkeling.

Bijzondere voorzorgen

- Kruisovergevoeligheid kan problemen stellen voor systemisch gebruikte antibiotica met verwante chemische structuur.

15.1.2.1. Antibiotica

Fusidinezuur

Posol.
impetigo: 2 à 4 applicaties p.d. gedurende 7 dagen

AFFUSINE (Will-Pharma)
fusidinezuur
crème
15 g 20 mg / 1 g 8,25 €
30 g 20 mg / 1 g 14,95 €

FUCIDIN (Leo)
fusidinezuur
crème
15 g 20 mg / 1 g 8,75 €
30 g 20 mg / 1 g 15,75 €
fusidaat, natrium
zalf

15 g 20 mg / 1 g 8,75 €
30 g 20 mg / 1 g 15,75 €

FUSIDINE TEVA (Teva)
fusidinezuur
crème
15 g 20 mg / 1 g 7,60 €

Mupirocine

Posol.

- dekolonisatie van MRSA-dragers in gezondheidsinstellingen: 3 applicaties p.d. gedurende 5 dagen, nasale zalf als nasale toepassing

- impetigo bij gekende MRSA-dragers: 3 applicaties p.d. gedurende 7 dagen

BACTROBAN (GSK)

mupirocine (calcium)

nas. zalf

3 g 20 mg / 1 g R/ 13,15 €

BACTROBAN (GSK)

mupirocine

zalf

15 g 20 mg / 1 g R/ 9,43 €

Combinatiepreparaten met antibiotica

NEOBACITRACINE (BePharBel)

bacitracine 500 IE / 1 g

polymyxine B, sulfaat 10.000 IE / 1 g

zalf

20 g 9,67 €

TERRAMYCINE + POLYMYXINE B (Pfizer)

oxytetracycline (hydrochloride) 30 mg / 1 g

polymyxine B 10.000 IE / 1 g

zalf

15 g 7,24 €

15.1.2.2. Sulfamiden

Sulfadiazine

FLAMMAZINE (Biocodex)

sulfadiazine, zilver

crème

50 g 10 mg / 1 g 11,95 €

500 g 10 mg / 1 g h 24,86 €

FLAMMAZINE (PI-Pharma)

sulfadiazine, zilver

crème

50 g 10 mg / 1 g 11,95 €

(parallelinvoer)

SULFASIL (Purna)

sulfadiazine, zilver

crème

50 g 10 mg / 1 g

Combinatiepreparaten met sulfamiden

FLAMMACERIUM (Biocodex)

sulfadiazine, zilver 10 mg / 1 g

cerium, nitraat 22 mg / 1 g

crème

500 g 19 €

15.1.3. Antimycotica

Plaatsbepaling

- Een behandeling wordt gestart wanneer de lokale hygiënische en uitdrogende maatregelen niet volstaan.
- Bij oppervlakkige mycosen geeft een lokale behandeling meestal voldoende resultaat. Een orale behandeling is niet meer werkzaam, maar geeft wel aanleiding tot meer ongewenste effecten. Voor de behandeling van tinea pedis, corporis en cruris (dermatophytosis) zijn azoolderivaten en allylamines

(terbinafine) onderzocht en hun doeltreffendheid is vergelijkbaar.

- Voor candida-infecties (intertrigo, tinea manuum) is behandeling met azoolderivaten het best onderbouwd.
- Voor erythrasma, veroorzaakt door *Corynebacterium*, bestaan er positieve studies over de lokale behandeling met een azoolderivaat, fusidinezuur of erythromycine. Is een orale behandeling noodzakelijk, dan is een behandeling met clarithromycine het best onderbouwd.
- Bij *pityriasis versicolor* en als adjuvans bij de behandeling van seborroe van de behaarde hoofdhuid met aanwezigheid van de gist *pityrosporum* (syn. *malassezia*), worden seleniumsulfide (niet meer beschikbaar sinds januari 2023) terbinafine en ketoconazol als behandeling het best onderbouwd.
- Bij mycosen van de nagels is meestal een antimycoticum langs algemene weg nodig (zie 11.2.). Bij onychomycosen van het distale deel van de nagel of bij contra-indicatie voor systemische middelen, kan nagellak op basis van ciclopirox [zie *Folia januari 2019*] of (minder onderbouwd) amorolfine gebruikt worden; regelmatig vijlen van de nagel is noodzakelijk. De werkzaamheid van een lokale behandeling is beperkter dan die van een orale behandeling, maar er zijn minder ongewenste effecten en minder contra-indicaties dan bij een orale behandeling.
- Bij luierdermatitis wordt traditioneel en in eerste instantie een beschermende huidcrème toegepast zoals zinkoxide. In geval van een bijbesmetting door candida albicans wordt een azoolderivaat toegevoegd.
- Bij uitgebreide huidmycosen wordt aan de lokale behandeling vaak een antimycoticum langs algemene weg geassocieerd. Tinea capitis wordt systemisch behandeld (zie 11.2.).
- **Voornaamste indicaties voor de ambulante praktijk (BAPCOC 2022)**
 - Indien lokale hygiënische en uitdrogende maatregelen niet volstaan bij:
 - candida-infecties (luierdermatitis, intertrigo): isoconazol 1%;
 - schimmelinfecties (tinea pedis, corporis, cruris): terbinafine 1% of isoconazol 1%.
 - Onychomycosen (zie 11.2.3.): BAPCOC opteert als eerste keuze voor een systemische behandeling, en als alternatief (maar minder werkzaam) voor lokale behandeling met ciclopirox.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Amorolfine, ciclopirox: onychomycosen.
- Azoolderivaten: candida-infecties, dermatofytosen (tinea pedis, cruris, corporis).
- Terbinafine: tinea (pedis, corporis, cruris), pityriasis versicolor.

Ongewenste effecten

- Allergische contactdermatitis, zelden huidirritatie.
- Seleniumsulfide: huidirritatie, conjunctivitis en mogelijk keratitis bij contact met de ogen, reversibele haaruitval, vettig worden van haren en behaarde hoofdhuid.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht. Bij langdurig gebruik en/of gebruik op grote oppervlakten, ontstoken of beschadigde huid, kan de te verwachten systemische concentratie toenemen. In dat geval bekijkt men best de veiligheidsinformatie rond zwangerschap en borstvoeding van het systemische geneesmiddel.
- Amorolfine, clotrimazol, isoconazol, miconazol, seleniumsulfide (enkel SKP) en terbinafine: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Bifonazol, ciclopirox, ketoconazol en sulconazol: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Miconazol: verhoogd effect van vitamine K-antagonisten, zelden bij lokale toepassing.

Bijzondere voorzorgen

- Seleniumsulfide: langdurig contact met de huid kan aanleiding geven tot verbranding. Goed spoelen na inwerking wordt aangeraden. Accidentele orale inname kan aanleiding geven tot ernstige intoxicatie met leveraantasting, letsels van de niertubuli en anemie.

Amorolfine

Posol.

onychomycosen: 1 à 2 maal per week nagellak aanbrengen (na vijlen van de nagel)

AMOROLFINE SCHOLLMEDICAL (Pietercil Delby's) amorolfine (hydrochloride) medic. nagellak 2,5 ml 50 mg / 1 ml 23,83 €	medic. nagellak 5 ml 50 mg / 1 ml R/ 34,49 €	amorolfine (hydrochloride) medic. nagellak 5 ml 50 mg / 1 ml R/ 43,11 €
AMOROLFINE TEVA (Teva) amorolfine (hydrochloride)	CURANAIL (Galderma) amorolfine (hydrochloride) medic. nagellak 2,5 ml 50 mg / 1 ml 28,90 €	LOCERYL (Impexeco) amorolfine (hydrochloride) medic. nagellak 5 ml 50 mg / 1 ml R/ 43,11 € (parallelinvoer)
	LOCERYL (Galderma)	

Ciclopirox

Posol.

onychomycosen: 1 keer p.d. aanbrengen, gedurende 3 à 6 maanden (vingernagels) of 6 à 12 maanden (teennagels)

MYCONAIL (Laboratoire Bailleul)
ciclopirox
medic. nagellak
6,6 ml 80 mg / 1 g 34,00 €

MYCOSTEN (Pierre Fabre)
ciclopirox
medic. nagellak
3 ml 80 mg / 1 g 21,21 €

Azoolderivaten

Posol.

huidinfecties met candida, dermatofytosen (tinea pedis, corporis, cruris): 1 à 2 applicaties p.d. gedurende 2 à 4 weken

CANESTENE DERM (Bayer) bifonazol crème 15 g 10 mg / 1 g 10,75 €	20 g 10 mg / 1 g 9,49 €	20 g 20 mg / 1 g 6,36 €
CANESTENE INTIM (Bayer) clotrimazol crème	DAKTARIN (Johnson & Johnson Consumer) miconazol, nitraat crème 30 g 20 mg / 1 g 8,34 € cut. poeder	cut. spray pdr. 8 g 20 mg / 1 g 10,47 € miconazol cut. oploss. Tinctuur 30 ml 20 mg / 1 ml 8,06 € MYK-1 (Will-Pharma)

sulconazol, nitraat
crème
30 g 10 mg / 1 g R/ 7,95 €
cut. oploss.
20 ml 10 mg / 1 g R/ 5,55 €

NIZORAL (EG)
ketoconazol
shampoo
100 ml 20 mg / 1 g 12,99 €

TRAVOGEN (Bayer)
isoconazol, nitraat
crème
20 g 10 mg / 1 g b ○ 7,64 €

Seleniumsulfide

De specialiteit **Selsun®** is niet meer op de markt sinds januari 2023.

Terbinafine

Posol.
tinea (pedis, corporis, cruris), pityriasis versicolor: 1 applicatie p.d. gedurende 1 à 2 weken

LAMISIL (Haleon)
terbinafine, hydrochloride
crème
15 g 10 mg / 1 g 10,45 €

cut. oploss. Once
4 g 10 mg / 1 g 14,99 €

terbinafine, hydrochloride
crème
15 g 10 mg / 1 g 8,67 €

LAMISIL (Haleon)
terbinafine
gel Dermgel
15 g 10 mg / 1 g 10,93 €
terbinafine (hydrochloride)

LAMISIL (PI-Pharma)
terbinafine, hydrochloride
crème
15 g 10 mg / 1 g
(parallelinvoer)

TERBINAFINE VIATRIS (Viatris)
terbinafine, hydrochloride
crème
15 g 10 mg / 1 g 7,55 €
30 g 10 mg / 1 g 15,10 €

TERBINAFINE EG (EG)

Combinatiepreparaten

DAKTOZIN (Johnson & Johnson Consumer)
miconazol, nitraat 2,5 mg / 1 g
zinkoxide 150 mg / 1 g
cut. pasta
90 g 10,55 €
(bij luierdermatitis indien surinfectie door *Candida albicans*)

15.1.4. Antivirale middelen

Plaatsbepaling

- *Zie Folia september 2008.*
- De werkzaamheid van topische antivirale middelen is niet goed onderbouwd.
- De antivirale middelen worden lokaal gebruikt, o.a. bij herpes simplex-aandoeningen van huid of lippen. Een behandeling op het ogenblik van een opstoot van labiale herpes, zelfs wanneer gestart in een vroeg stadium, heeft slechts een beperkt voordeel, en beïnvloedt de incidentie van latere recidieven niet.
- Bij genitale herpes wordt enkel een orale behandeling aangeraden. In verband met systemische antivirale behandeling bij herpes simplex-infecties, *zie 11.4.1.*
- De associatie van aciclovir en hydrocortison wordt afgeraden: de toevoeging van een corticosteroid houdt een risico in van verslechtering van de infectie of superinfecties.
- De associatie van heparine en zink wordt, zonder bewijs van doeltreffendheid, gebruikt voor de vroegtijdige behandeling van infecties met *Herpes simplex*.
- **Indicaties voor de ambulante praktijk (BAPCOC 2022)**
 - Herpes labialis: de plaats is zeer beperkt. Keuze: aciclovir 5%.
 - Herpes genitalis: keuze: enkel oraal valaciclovir of aciclovir.

Ongewenste effecten

- Allergische reacties, vaak ten gevolge van de hulpstoffen (zeldzaam).

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht. Bij langdurig gebruik en/of gebruik op grote oppervlakten, ontstoken of beschadigde huid, kan de te verwachten systemische concentratie toenemen. In dat geval bekijkt men best de veiligheidsinformatie rond zwangerschap en borstvoeding van het systemische geneesmiddel.
- Aciclovir en penciclovir: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen. Gebruik van aciclovir heeft de voorkeur omwille van meer evidentie vanuit studies en praktijkervaring.
- Docosanol: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Aciclovir

Posol.

herpes labialis: om de 4 uur aanbrengen, gedurende 4 à 10 dagen, uitsluitend op de letsels

ACICLOVIR EG (EG)

aciclovir

crème

15 g 50 mg / 1 g R/ 38,70 €

crème Labialis

2 g 50 mg / 1 g 7,90 €

ACICLOVIR GSK (GSK)

aciclovir

crème

10 g 50 mg / 1 g R/ 29,80 €

ACICLOVIR TEVA (Teva)

aciclovir

crème Labialis

2 g 50 mg / 1 g 6,96 €

VIRATOP (Aurobindo)

aciclovir

crème

3 g 50 mg / 1 g 11,84 €

ZOVIRAX (Haleon)

aciclovir

crème Labialis

2 g 50 mg / 1 g 9,92 €

Docosanol

ERAZABAN (Phoenix Healthcare)

docosanol

crème

2 g 100 mg / 1 g 8,90 €

Penciclovir

VECTAVIR (Omega)

penciclovir

crème Labialis

2 g 10 mg / 1 g 9,09 €

Combinatiepreparaten

LIPACTIN (Widmer)

heparine, natrium 175 IE / 1 g

zink, sulfaat 5 mg / 1 g

gel

3 g

ZOVIRAX DUO (Haleon)

aciclovir 50 mg / 1 g

hydrocortison 10 mg / 1 g

crème

2 g 13,99 €

15.1.5. Middelen tegen hoofdluizen

Plaatsbepaling

- *Zie Folia februari 2011.*
- Sinds november 2018 zijn er geen geneesmiddelen meer beschikbaar voor de behandeling van hoofdluizen. De beschikbare therapeutische opties zijn de “nat-kam methode” en dimeticon.
- Systematisch nat kammen met luizenkam, gebruikmakend van haarbalsem (“conditioner”) in twee sessies per week gedurende twee weken (*de “nat-kam methode”*), is een effectief alternatief voor gebruik van luizendodende producten (pediculiciden); de “nat-kam methode” kan ook aangewend worden wanneer resistentie tegen pediculiciden wordt vermoed.
- Dimeticon (medisch hulpmiddel) zou een verstikkende film rond de luizen leggen bij lokale toepassing; in België is het niet als geneesmiddel vergund. De werkzaamheid is onderbouwd met enkele gecontroleerde studies. Het product is niet toxisch en kan geen resistentie veroorzaken.
- Permethrine 1% lotion en malathion 0,5% lotion zijn doeltreffende medicamenteuze behandelingen, maar zijn van de markt gehaald wegens risico van lokale en systemische allergische reacties en van induceren van resistentie. Ze kunnen nog magistraal voorgeschreven worden, maar het risico-batenprofiel is onduidelijk. De risico's bij correct en sporadisch gebruik zijn eerder beperkt. Deze producten kunnen leiden tot ernstige vergiftiging bij inslikking. De doeltreffendheid (baten) van de behandeling is minder makkelijk te bepalen, onder andere vanwege onduidelijkheid rond de lokale resistentiepatronen.
- Preventief gebruik van middelen tegen luizen heeft geen zin, want er werd geen enkel effect aangetoond.

15.1.6. Middelen tegen schurft

We bespreken hier enkel de medicamenteuze behandeling. Voor andere maatregelen (kledij, linnengoed,...), zie *website Agentschap Zorg & Gezondheid*.

Plaatsbepaling

- *Zie Folia april 2015.*
- Permethrine crème aan 5% heeft de best gedocumenteerde risico-batenverhouding.
- Ook benzylnbenzoaat aan 25% (magistrale bereiding) kan worden gebruikt, maar is minder doeltreffend en meer irriterend.
- Ivermectine lokaal heeft scabies niet als indicatie in de SKP. Het is tevens een zeer duur alternatief.
- Correcte toepassing van de lokale behandeling en decontaminatie van de omgeving zijn zeer belangrijk voor het slagen van de behandeling, *zie website Agentschap Zorg & Gezondheid*.
- Sommige richtlijnen raden aan om ook seksuele partners, huisgenoten en personen die onder hetzelfde dak wonen, te behandelen (al dan niet asymptomatisch, die langer dan 15 minuten huidcontact hebben gehad met de besmette persoon).
- Ivermectine langs orale weg en in 1 % crème heeft een bewezen activiteit en is waarschijnlijk even doeltreffend als permethrine crème. Beide toedieningswegen worden aanbevolen door BAPCOC (*zie 11.5.3.8.*) en EBM-bronnen.
- **Lokale behandeling (BAPCOC 2022)**
 - Een behandeling is steeds aangewezen en lokale behandeling geniet de voorkeur.
 - Eerste keuze: permethrine 5% crème (specialiteit of magistraal “hydrofiële crème met permethrine

- 5% TMF”).
- Alternatieven: ivermectine 1% lokaal (off-label); ivermectine oraal; benzylbenzoaat 25% emulsie (magistraal).

Indicaties (synthese van de SKP)

- Behandeling van schurft.

Ongewenste effecten

- Huidirritatie, vooral met benzylbenzoaat.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht. Bij langdurig gebruik en/of gebruik op grote oppervlakten, ontstoken of beschadigde huid, kan de te verwachten systemische concentratie toenemen. In dat geval bekijkt men best de veiligheidsinformatie rond zwangerschap en borstvoeding van het systemische geneesmiddel.
- Benzylbenzoaat en permethrine: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- Ivermectine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Bijzondere voorzorgen

- Contact met de ogen moet vermeden worden.
- Ondanks een doeltreffende behandeling kan de jeuk nog 3 tot 4 weken aanhouden en ook de letsels verdwijnen slechts langzaam. De patiënt moet daarvan verwittigd worden om nutteloos hergebruik van de medicatie te vermijden. De jeuk kan behandeld worden met een hydraterende crème, mentholpreparaten of antihistaminica per os. Lokale corticosteroiden mogen enkel gebruikt worden als er geen actieve scabiës meer is.

Toediening en posologie

- Het hele lichaam (van de kaakrand tot en met de voeten) met de crème insmeren en na 8 à 12 uur wassen. Bij jonge kinderen en bejaarden moeten ook het gelaat, de hoofdhuid en de nek ingesmeerd worden.
- Een eenmalige behandeling met permethrine 5% crème (specialiteit of magistraal “Hydrofiele crème met 5% permethrine TMF”) is in het algemeen voldoende. Toch wordt een tweede behandeling, 1 week later, meer en meer aangeraden door klinische experts (zonder dat daarover gecontroleerde studies zijn), zeker bij persisterende infectie of bij twijfel over juiste applicatie.
- Benzylbenzoaat (magistraal “Emulsie met 25% benzylbenzoaat TMF”) moet 2 opeenvolgende dagen aangebracht worden en de behandeling moet na 7-10 dagen herhaald worden.
- Na elke lokale behandeling moeten kleren en lakens gewassen worden, zie *website Agentschap Zorg & Gezondheid*.

Permethrine

Posol.
1 applicatie gedurende 8 uur, eventueel te herhalen na 1 à 2 weken

ZALVOR (GSK)
permethrine

crème

30 g 50 mg / 1 g R/b ○ 15,35 €

15.2. Corticosteroiden

Nota

De beschikbare preparaten worden hier geklasseerd in vier categorieën in functie van hun werkzaamheid, die afhangt van de aard van de molecule, de concentratie aan actief bestanddeel en het gebruikte vehiculum. Binnen elke categorie dient men rekening te houden met het feit dat zalven in het algemeen sterker werkzaam zijn dan crèmes of lotions. De aflijning tussen de verschillende klassen blijft moeilijk, vooral wat betreft betamethasondipropionaat (sterk tot zeer sterk werkzaam preparaat) en hydrocortisonbutyraat (matig tot sterk werkzaam preparaat).

Plaatsbepaling

- Lokale toepassing van corticosteroiden heeft een plaats bij de behandeling van inflammatoire huidaandoeningen zoals eczeem (*zie Folia januari 2023*) of lichen planus, en bij de behandeling van proliferatieve aandoeningen zoals psoriasis, van auto-immune aandoeningen zoals systemische *lupus erythematosus* en van vroege stadia van maligniteiten zoals *mycosis fungoides*.
- Bij uitgebreide psoriasis kunnen lokale corticosteroiden tijdelijk gebruikt worden, maar andere (systemische) behandelingen zijn vaak te verkiezen.
- De indicatiestelling voor lokale corticosteroidtherapie dient zorgvuldig te gebeuren. De sterkte van het corticosteroidpreparaat moet aangepast worden aan de ernst en de lokalisatie van de aandoening. De behandelingsduur wordt best zo kort mogelijk gehouden. Dit is des te belangrijker bij gebruik van (zeer) sterk werkzame preparaten. Het aanbrengen van sterke corticosteroidpreparaten ter hoogte van het aangezicht en bij jonge kinderen moet vermeden worden.
- Bij de eerste behandeling kiest men voor het minst sterk werkzame corticosteroid dat geacht wordt de klachten te kunnen onderdrukken. Bij onvoldoende controle van de aandoening of snel recidief moet dan op een sterker werkzaam preparaat overgeschakeld worden. Bij ernstige of persisterende klachten kan het aangewezen zijn om enkele dagen met een (zeer) sterk werkzaam preparaat te behandelen en daarna af te bouwen naar een minder sterk werkzaam preparaat.
- Meestal volstaat één applicatie per dag.

Contra-indicaties

- Niet-behandelde bacteriële, virale of mycotische huidinfecties.
- Rosacea en periorale dermatitis.

Ongewenste effecten

- De lokale en systemische (*zie 5.4.*) ongewenste effecten hangen af van de concentratie en de werkzaamheid van het corticosteroid, van het vehiculum (een zalf is meestal sterker werkzaam dan een crème of een lotion), van de behandelingsduur en van de toestand van de huid, maar ook van de aard van de aandoening die men behandelt, van de lokalisatie en de uitgebreidheid van de aandoening en van de leeftijd van de patiënt.
- Huidatrofie, striemen, telangiëctasieën, infecties, vertraagde wondheling, hypertrichose, periorale dermatitis, papulopustuleuze rosacea, verandering van pigmentatie: vooral na langdurige toepassing.
- Allergische reacties met mogelijk kruisallergie, frequenter met esters van hydrocortison en van methylprednisolon. Bij onvoldoende antwoord moet men altijd de mogelijkheid van allergische contactdermatitis door het corticosteroid of een excipients overwegen (naast slechte therapietrouw, bv. door corticofobie).
- Inhibitie van de hypothalamus-hypofyse-bijnieras, vooral bij de zuigeling of bij zeer lang en zeer uitgebreid gebruik.

- Iatrogeno syndroom van Cushing (zelden).
- Na plotseling stoppen van een langdurige behandeling en zeker bij gebruik van (zeer) sterk werkzame preparaten, kunnen zich lokale reboundverschijnselen voordoen. Dit kan leiden tot corticosteroïdafhankelijkheid. Afbouwen door middel van verminderen van de applicatiefrequentie of eventueel overschakelen op een minder sterk werkzaam preparaat kan in dat geval aangewezen zijn.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 5.4.
- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht. Bij langdurig gebruik, gebruik van grote hoeveelheden, op grote huidoppervlakken of op beschadigde huid, neemt de hoeveelheid opgenomen geneesmiddel toe.
- Zwak tot matig werkzame cortisone preparaten: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- **Laag geboortegewicht en bijnierschorsinsufficiëntie bij de foetus en de pasgeborene, vooral bij gebruik door de moeder van hoge doses of van sterk werkzame of zeer sterk werkzame preparaten, bij toepassing op beschadigde huid of onder occlusief verband, en bij langdurig en uitgebreid gebruik.** Indien het nodig is om een sterk werkzaam preparaat voor langdurig en uitgebreid gebruik toe te passen, is het aangeraden om tijdens de zwangerschap de groei van het ongeboren kind te controleren. Na de geboorte wordt aangeraden om te controleren op bijnierschorsinsufficiëntie bij de pasgeborene.

Bijzondere voorzorgen

- Resorptie van corticosteroïden is vooral belangrijk ter hoogte van het aangezicht en de huidplooiën, bij beschadigde huid en onder occlusief verband. Om de systemische ongewenste effecten te beperken, moet men rekening houden met deze factoren, en ook met de leeftijd van de patiënt; zo is er bijvoorbeeld een hogere resorptie bij kinderen en ouderen.
- Na toepassing de handen wassen om onbedoeld contact met het aangezicht te vermijden (risico van periorale dermatitis).
- Corticosteroïden kunnen het uitzicht van huidandoeningen wijzigen en daardoor de diagnose bemoeilijken.
- Het is best om een uur tijd te laten tussen het gebruik van een corticosteroïde en dat van een ander emolliens of corticosteroïde (geen gecontroleerde studie).

15.2.1. Zeer sterk werkzame preparaten

CLARELUX (Pierre Fabre)

clobetasol, propionaat
cut. schuim

100 g 0,5 mg / 1 g R/ b 16,32 €

CLOBEX (Galderma)

clobetasol, propionaat
shampoo

125 ml 0,5 mg / 1 g R/ b 21,42 €

DERMOVATE (GSK)

clobetasol, propionaat
crème

30 g 0,5 mg / 1 g R/ b 9,24 €

zalf
30 g 0,5 mg / 1 g R/ b 9,24 €

cut. oploss.
30 ml 0,5 mg / 1 g R/ b 9,24 €

DIPROSONE (Organon)

betamethason (dipropionaat)

crème

30 g 0,5 mg / 1 g R/ b 8,69 €

zalf

30 g 0,5 mg / 1 g R/ b 8,69 €

cut. oploss.

30 ml 0,5 mg / 1 g R/ b 8,69 €

15.2.2. Sterk werkzame preparaten

Methylprednisolon crème is niet meer beschikbaar sinds januari 2024.

BETNELAN V (GSK)
betamethason (valeraat)
zalf

30 g 1 mg / 1 g R/ b ○ 7,79 €

cut. oploss.

30 ml 1 mg / 1 g R/ b ○ 7,79 €

ELOCOM (Organon)

mometason, furoaat
crème

20 g 1 mg / 1 g R/ b ⊖ 8,43 €

100 g 1 mg / 1 g R/ b ⊖ 17,61 €

zalf

20 g 1 mg / 1 g R/ b ⊖ 8,43 €

cut. oploss.

100 ml 1 mg / 1 g R/ b ⊖ 17,61 €

LOCOID (Eurocept)

hydrocortison, butyraat
crème Lipocrème

30 g 1 mg / 1 g R/ b ⊖ 7,45 €

cut. emuls. Crelo

100 g 1 mg / 1 g R/ b ⊖ 10,54 €

15.2.3. Matig werkzame preparaten

DELPHI (BePharBel)
triamcinolon, acetonide
crème

30 g 1 mg / 1 g b ○ 11,38 €

15.2.4. Zwak werkzame preparaten

CONFORMA HYDROCORTISONE
(Conforma)

hydrocortison, acetaat
crème

30 g 10 mg / 1 g

CREMICORT-H (EG)

hydrocortison
crème

20 g 10 mg / 1 g 7,99 €

PANNOCORT (Pannoc Chemie)

hydrocortison, acetaat
crème

30 g 10 mg / 1 g 9,87 €

15.2.5. Combinatiepreparaten met corticosteroiden

Plaatsbepaling

- In vele preparaten zijn corticosteroiden geassocieerd aan stoffen zoals antiseptica, antibiotica, antimycotica. Er is geen onderbouwing voor het gebruik van deze associaties: ze hebben geen groter effect, bemoeilijken de diagnose en kunnen verantwoordelijk zijn voor allergische reacties.
- Associaties van corticosteroiden en antimycotica kunnen eventueel gebruikt worden wanneer er bij schimmelinfecties een duidelijke ontstekingsreactie aanwezig is. Anderzijds kunnen door het anti-inflammatoire effect van het corticosteroid de letsels genezen lijken zonder dat de mycotische infectie verdwenen is.
- Corticosteroiden, antibiotica en antimycotica afzonderlijk gebruiken in plaats van in een vaste associatie geeft meer mogelijkheid tot flexibiliteit in de behandeling.
- De associaties van corticosteroiden met salicylzuur of met calcipotriol worden gebruikt voor de behandeling van psoriasis (zie 15.8).

Contra-indicaties

- Zie 15.2.

Ongewenste effecten

- Deze van de afzonderlijke bestanddelen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 15.2.

Corticosteroiden + antibiotica

<i>FUCICORT (Leo)</i> fusidinezuur 20 mg / 1 g betamethason (valeraat) 1 mg / 1 g crème Lipid 15 g R/ 15,32 € 30 g R/ 21,96 €	fusidinezuur 20 mg / 1 g betamethason (valeraat) 1 mg / 1 g crème Lipid 30 g R/ 21,96 € (parallelinvoer)	crème 15 g R/ 8,80 €
<i>FUCICORT (Impexco)</i>	<i>FUCIDIN HYDROCORTISONE (Leo)</i> fusidinezuur 20 mg / 1 g hydrocortison, acetaat 10 mg / 1 g	<i>TERRA-CORTRIL (Pfizer)</i> hydrocortison 10 mg / 1 g oxytetracycline (hydrochloride) 30 mg / 1 g zalf 15 g R/ 10,77 €

Corticosteroiden + antimycotica

<i>DAKTACORT (Johnson & Johnson Consumer)</i> miconazol, nitraat 20 mg / 1 g hydrocortison 10 mg / 1 g crème 30 g b ⊖ 9,01 €	<i>LOTRIDERM (Organon)</i> betamethason (dipropionaat) 0,5 mg / 1 g clotrimazol 10 mg / 1 g crème 30 g R/b ⊙ 9,51 €	<i>TRAVOCORT (Bayer)</i> diflucortolon, valeraat 1 mg / 1 g isoconazol, nitraat 10 mg / 1 g crème 15 g R/b ⊙ 7,87 €
--	---	---

15.3. Middelen tegen jeuk

Plaatsbepaling

- De doeltreffendheid van de lokale preparaten die een H-antihistaminicum bevatten, is vaak twijfelachtig, en er is een belangrijk risico van allergische reacties. Er is geen onderbouwing voor het gebruik van deze

producten. Een aantal antihistaminica voor lokaal gebruik (bv. dimetindeen) zijn niet als geneesmiddel vergund, en worden daarom hier niet vermeld.

- Lokale corticosteroïden (zie 15.2.) worden toegepast voor de behandeling van jeuk ten gevolge van inflammatoire huidaandoeningen. Bij jeuk door een andere oorzaak of zonder duidelijke oorzaak hebben zij geen plaats.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Symptomatische behandeling van lokale jeukende huidaandoeningen.

Ongewenste effecten

- Allergische reacties.
- Fototoxische reacties (zelden).

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht. Bij langdurig gebruik en/of gebruik op grote oppervlakten, ontstoken of beschadigde huid, kan de te verwachten systemische concentratie toenemen. In dat geval bekijkt men best de veiligheidsinformatie rond zwangerschap en borstvoeding van het systemische geneesmiddel.
- Difenhydramine (enkel SKP): de gegevens over gebruik tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

H-antihistaminica (difenhydramine)

R CALM (Vemedica)

difenhydramine, hydrochloride

cut. emuls.

90 g 20 mg / 1 g 10,50 €

15.4. Eczeem

Plaatsbepaling

- Bij atopisch eczeem zal men in de eerste plaats trachten de allergenen en de verergerende factoren (bijvoorbeeld zweten, een warme of koude omgeving, textiel (ruwe vezels zoals wol), ziekte, stress, schoonmaakmiddelen, zeep en shampoo) zoveel mogelijk te vermijden [zie *Folia januari 2023*].
- Het eczeem wordt in de eerste plaats lokaal behandeld met een combinatie van emollientia en corticosteroïden (zie 15.2.).
- Voor de behandeling van matig tot ernstig eczeem zijn matig tot sterk werkzame corticosteroïdpreparaten meer doeltreffend dan zwak werkzame preparaten. Tussen sterk werkzame preparaten en zeer sterk werkzame preparaten werd geen verschil vastgesteld, en tussen matig en sterk werkzame preparaten evenmin (zie 15.2.) [zie *Folia januari 2023*].
- Bij de eerste behandeling kiest men klassiek voor het minst sterk werkzame corticosteroïd dat geacht wordt de klachten te kunnen onderdrukken. Is de aandoening onvoldoende onder controle of is er sprake van snelle recidieve, dan wordt overgestapt op een sterker preparaat (*step-upbenadering*). Bij ernstige of hardnekkige klachten is een andere mogelijkheid om gedurende enkele dagen te behandelen met een (zeer) krachtig preparaat en dat dan geleidelijk aan af te bouwen naar een minder sterk preparaat (*step-downbenadering*). Beide benaderingen werden niet vergeleken in klinische studies.
- Bij ernstige vormen van atopisch eczeem wordt soms een lokale behandeling overwogen met

immunomodulatoren (tacrolimus et pimecrolimus), vooral ter hoogte van de gevoelige zones (bv. rond de ogen, in de huidplooiën). Topische immunomodulatoren kunnen ook een plaats hebben in geval van intolerantie of contra-indicatie voor topische corticosteroïden. Immunomodulatoren hebben geen bewezen superioriteit tegenover corticosteroïden bij de behandeling van eczeem. Ze gaan gepaard met een verhoogd risico op milde lokale ongewenste effecten (zoals een branderig gevoel en jeuk) en hebben een hogere kostprijs (zie 15.12.) [zie *Folia januari 2023*].

- Voor de preventie van recidieven is vooral een aanhoudend gebruik van emollientia belangrijk. Ook proactieve therapie met topische corticosteroïden (“weekendtherapie”) is goed onderbouwd bij patiënten met frequente recidieven [zie *Folia januari 2023*].
- De behandeling van de andere vormen van dermatitis is minder goed onderbouwd dan de behandeling van atopische dermatitis, maar berust op dezelfde principes en producten.
- Voor ernstige en/of resistente vormen dienen systemische behandelingen te worden overwogen. Het betreft dupilumab (zie 12.3.2.2.2.), tralokinumab (zie 12.3.2.2.6.), abrocitinib, baricitinib en upadacitinib (zie 12.3.2.5.).

15.5. Middelen bij traumata en veneuze aandoeningen

Plaatsbepaling

- Deze preparaten worden voorgesteld voor de behandeling van oppervlakkige tromboflebitis, bij contusies, bij distorsies en bij bloedingstoringen. Hun doeltreffendheid is niet bewezen.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Oppervlakkige tromboflebitis.
- Contusies.
- Distorsies.
- Bloedingstoringen.

Ongewenste effecten

- Allergische reacties: o.a. op terpentijn en op plantenextracten zoals van arnica, echinacea, calendula en kamille.
- Kamfer kan bij accidentele orale inname (kinderen) aanleiding geven tot ernstige en zelfs fatale intoxicaties.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie.
- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze middelen tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

ARNICAFORCEMED (A.Vogel)
Arnica montana [tinctuur]
gel Forte
100 ml 500 mg / 1 g 14,94 €

100 g 3 mg / 1 g 16,35 €
gel
50 g 3 mg / 1 g 10,60 €
100 g 3 mg / 1 g 16,35 €

KAMFERZALF (Sterop)
kamfer
zalf
20 g 200 mg / 1 g

HIRUDOID (Neocare)
mucopolysaccharide, polysulfaat
crème
50 g 3 mg / 1 g 10,60 €

KAMFER VASELINE (Sterop)
kamfer
zalf
20 g 100 mg / 1 g 4,42 €

KAMILLOSAN (Viatrix)
Chamomilla recutita [ethanolisch
extract]
crème

40 g 8,13 €

MOBILAT (EG)

salicylzuur 20 mg / 1 g
mucopolysaccharide, polysulfaat 2 mg /
1 g

crème

50 g 8,96 €
100 g 14,34 €

gel

50 g 8,96 €
100 g 14,34 €

REPARIL GEL (Viatris)

aescine 10 mg / 1 g
salicylaat, diethylamine 50 mg / 1 g
gel
40 g 7,81 €
100 g 15,59 €

15.6. Acne

Plaatsbepaling

- Lokaal
 - Lokaal niet antibiotisch
 - Niet-antibiotische middelen zijn de basisbehandeling voor elke vorm van acne. Comedonen acne wordt enkel met niet-antibiotische topische middelen behandeld (BAPCOC 2022).
 - Benzoylperoxide, 1 tot 2 maal per dag lokaal aangebracht .Het zou geen bacteriële resistentie veroorzaken. De 5%-concentratie is even doeltreffend en veroorzaakt minder irritatie dan de 10 % concentratie.
 - De vitamine A-derivaten adapaleen, tretinoïne en trifaroteen vormen een alternatief voor benzoylperoxide, maar veroorzaken meer ongewenste effecten.
 - Azelaïnezuur heeft naast een comedolytisch effect, ook een effect tegen *Propionibacterium acnes*. Het is minder doeltreffend en werkt trager (4 weken) dan de vitamine A-derivaten, maar veroorzaakt minder huidirritatie.
 - Lokaal antibiotisch
 - Bij milde tot matige papulopustuleuze acne kunnen lokale antibiotica worden toegevoegd aan een lokale niet-antibiotische behandeling.(BAPCOC 2022).
 - Niet-antibiotische middelen worden in geval van het opstarten van een antibiotische behandeling geassocieerd om resistentievorming te vermijden en het behandelings-effect te verhogen.
 - **Lokale antimicrobiële behandeling (BAPCOC 2022):**
 - Eerste keuze: clindamycine 1% (dosering: 1 applicatie per dag, minimum 6 weken tot maximum 4 maanden).
 - Alternatief (maar minder effectief wegens resistentievorming): erythromycine 2% (magistraal; dosering: 1 applicatie per dag, minimum 6 weken tot maximum 4 maanden).
 - Combinatiepreparaten van lokale middelen tegen acne
 - De meerwaarde van lokale combinatiepreparaten moet afgewogen worden tegen de beperkte mogelijkheden van dosisaanpassing en het risico van ongewenste effecten.
- Systemische
 - Systemisch antibiotica
 - Systemische antibiotica moeten worden gecombineerd met lokale niet-antibiotische behandeling (BAPCOC 2022 en EBM-bronnen).
 - Bij ernstige papulopustuleuze acne kan direct gestart worden met orale antibiotica.
 - **Systemische antimicrobiële behandeling (BAPCOC 2022):** bij ernstige papulopustuleuze acne (steeds gecombineerd met lokale niet-antibiotische behandeling). Eerste keuze: azithromycine (zie 11.1.2.2.) of doxycycline (zie 11.1.3.).
 - De risico-batenverhouding van minocycline is minder gunstig dan van de andere antibiotica wegens risico van hepatotoxiciteit, fototoxische reacties en risico van auto-immunreacties (bv. lupusachtige reacties).
 - Isotretinoïne
 - Ernstige en weerstandige vormen van nodulocystische acne en andere vormen van acne die niet reageren op de klassieke behandelingen; hierbij geen associatie met lokale behandeling. Het

wordt ook gebruikt bij een aantal zeldzame genetisch bepaalde dermatosen.

- Orale anticonceptie
 - Alle anticonceptieve oestroprogestagene associaties hebben een gunstig effect op milde tot matige acne. De vaste associatie van cyproteron en ethinylestradiol wordt voorgesteld bij therapieresistente androgene acne; er is echter weinig evidentie dat deze associatie bij acne doeltreffender is dan de klassieke anticonceptiva, en er is meer risico op veneuze thromboembolie en andere ongewenste effecten (zie 5.3.5).

Zwangerschap en borstvoeding

- Doxycycline en de andere tetracyclines (zie 11.1.3.) zijn gecontra-indiceerd tijdens de zwangerschap.
- Isotretinoïne (zie 15.6.4.) is sterk gecontra-indiceerd tijdens de zwangerschap.

15.6.1. Benzoylperoxide

Plaatsbepaling

- Zie 15.6.

Ongewenste effecten

- Huidirritatie (frequent) en allergische contactdermatitis (zeldzaam), ontkleuring van textiel.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.
- Benzoylperoxide: de gegevens over gebruik tijdens de zwangerschap zijn geruuststellend. (Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.)

BENZAC (Galderma)

benzoylperoxide
gel

40 g 50 mg / 1 ml 10,11 €
40 g 100 mg / 1 ml 10,75 €

cut. susp. Wash

100 g 50 mg / 1 ml 13,18 €

PANGEL (Pannoc Chemie)

benzoylperoxide
gel

30 g 50 mg / 1 g 6,01 €
60 g 50 mg / 1 g 10,59 €
30 g 100 mg / 1 g 6,21 €
60 g 100 mg / 1 g 11,03 €

15.6.2. Lokale antibiotica

Plaatsbepaling

- Zie 15.6.

Ongewenste effecten

- Allergische reacties (zeldzaam, maar het risico neemt toe bij associatie met adapaleen).

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.
- Clindamycine en erythromycine: de gegevens over gebruik tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

Clindamycine

Posol.

acne: 1 applicatie p.d., minimum 6 weken tot max. 4 maanden

ZINDACLIN (Canute Pharma)

clindamycine (fosfaat)

gel

30 g 10 mg / 1 g R/

Erythromycine

ERYCINE (Laboratoire Bailleul)

erythromycine

cut. oplossing

100 ml 40 mg / 1 ml 20,00 €

INDERM (EG)

erythromycine

cut. oplossing. Lotion

50 ml 10 mg / 1 ml 18,10 €

15.6.3. Azelaïnezuur

Plaatsbepaling

- *Zie 15.6.*
- Azelaïnezuur wordt, naast zijn toepassing in de behandeling van acne, ook soms gebruikt bij melasma, waar het de hyperpigmentatie tegengaat, en bij rosacea, waar het de roodheid en de inflammatoire component zou verminderen (deze indicaties worden niet vermeld in de SKP).

Indicaties (synthese van de SKP)

- Acne vulgaris.

Ongewenste effecten

- Lokale reacties zoals erytheem, schilfering, jeuk en brandend gevoel, vooral de eerste weken.
- Allergische reacties (zelden).
- Fotosensibilisatie en hypopigmentatie (zelden).

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en

de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.

- Azeleïnezuur: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

SKINOREN (Bayer)

azelaïnezuur

crème

30 g 200 mg / 1 g R/ 16,14 €

15.6.4. Lokale retinoïden

Adapaleen en trifaroteen zijn, zoals tretinoïne, retinoïd-achtige verbindingen. Tretinoïne is als specialiteit enkel beschikbaar in associatie met clindamycine (zie 15.6.5.); het kan ook magistraal worden voorgeschreven, bijvoorbeeld in de vorm van “Hydrofiele crème met 0,05% tretinoïne TMF”.

Plaatsbepaling

- Zie 15.6.

Contra-indicaties

- Ernstige, uitgebreide acne.
- Tretinoïne: ook persoonlijke of familiale antecedenten van huidkanker; rosacea; periorale dermatitis.

Ongewenste effecten

- Irritatie en droge huid, dermatitis. De crèmes zijn minder irriterend dan de alcoholische oplossingen of gels.
- Tretinoïne en trifaroteen: ook fotosensibilisatie en zelden pigmentverandering van de huid.

Zwangerschap en borstvoeding

- De risico's van lokaal toegepaste retinoïden (adapaleen, tretinoïne, trifaroteen) zijn waarschijnlijk gering gezien hun zeer beperkte resorptie. Naar analogie met de systemische retinoïden worden deze retinoïden in de SKP's eveneens **gecontra-indiceerd** tijdens de zwangerschap. Voor lokaal toegepaste retinoïden bestaat er geen zwangerschapspreventieprogramma (PPP) (zie *Folia juni 2022*).

Bijzondere voorzorgen

- Bij behandeling met adapaleen, tretinoïne of trifaroteen treedt verbetering pas op na twee of meer maanden; in het begin van de behandeling kunnen de acneletsels zelfs verslechteren.
- Bij blootstelling aan de zon tijdens een behandeling met adapaleen, tretinoïne of trifaroteen wordt zonbescherming aangeraden. Het gebruik van een hydraterende crème wordt bij het begin van een behandeling met trifaroteen aanbevolen.

AKLIEF (Galderma)

trifaroteen

crème (pomp)

75 g 50 µg / 1 g R/ 42,00 €

DIFFERIN (Galderma)

adapaleen

crème

60 g 1 mg / 1 g R/ 24,00 €

gel

60 g 1 mg / 1 g R/ 24,00 €

15.6.5. Combinatiepreparaten van lokale middelen tegen acne

Plaatsbepaling, contra-indicaties, ongewenste effecten, zwangerschap, borstvoeding, interacties en voorzorgen

- Deze van de afzonderlijke bestanddelen: 15.6., 15.6.1., 15.6.2., en 15.6.4.

Combinatiepreparaten van niet antibiotische middelen

EPIDUO (Galderma)

adapaleen 1 mg / 1 g

benzoylperoxide 25 mg / 1 g

gel (pomp)

30 g R/ 27,73 €

60 g R/ 39,95 €

adapaleen 3 mg / 1 g

benzoylperoxide 25 mg / 1 g

gel (pomp) Forte

30 g R/ 29,20 €

60 g R/ 43,59 €

Combinatiepreparaten van niet antibiotische middelen en antibiotische middelen

ACNEPLUS (Widmer)

miconazol, nitraat 20 mg / 1 g

benzoylperoxide 50 mg / 1 g

crème

30 g

benzoylperoxide 50 mg / 1 g

gel (pdr. + solv. + gel)

23,3 g 24,75 €

30 g R/ 29,21 €

60 g R/ 40,62 €

TRECLINAX (Viatris)

clindamycine (fosfaat) 10 mg / 1 g

tretinoïne 0,25 mg / 1 g

gel

ZINERYT (Eurocept)

erythromycine 40 mg / 1 ml

zink, acetaat 12 mg / 1 ml

cut. oploss. (pdr. + solv.)

30 ml 19,42 €

BENZADERMINE (Trenker)

erythromycine 30 mg / 1 g

15.6.6. Isotretinoïne

Plaatsbepaling

- Zie 15.6.

Contra-indicaties

- **Zwangerschap en borstvoeding.**
- Hypervitaminose A; ernstige hyperlipidemie.
- Gelijktijdig gebruik van tetracyclines (risico op intracranieële hypertensie).
- Soja- of pinda-allergie.
- Leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Schilfering van huid en mucosa, haarverlies, cheilitis, fototoxiciteit.

- Droge huid, jeuk en broze huid.
- Verhoging van de transaminasen, leverafwijkingen, acute pancreatitis.
- Hypertriglyceridemie.
- Diffuse musculoskeletale pijn, hyperostose (zeldzaam).
- Psychiatrische verschijnselen (o.a. depressie en zelden zelfmoordneigingen, zonder bewijs van causaliteit) [zie Folia maart 2024, Folia juni 2022 en Folia februari 2019].
- Conjunctivitis, droge ogen, oogirritatie (frequent); visusklachten (zeldzaam).
- Benigne intracranieële hypertensie.
- Bronchospasme.

Zwangerschap en borstvoeding

- **Isotretinoïne is sterk teratogeen (verhoogd risico van o.a. craniofaciale en cardiovasculaire afwijkingen en van afwijkingen t.h.v. het centrale zenuwstelsel). Isotretinoïne mag niet gebruikt worden bij meisjes en vrouwen in de vruchtbare leeftijd tenzij voldaan is aan de voorwaarden van het zwangerschapspreventieprogramma, met o.a. vereisten inzake zwangerschapstests en inzake anticonceptie (doeltreffende anticonceptie tenminste één maand vóór starten van de behandeling, tijdens de behandeling en gedurende één maand na stoppen) [zie Folia februari 2019]. Isotretinoïne mag niet gemanipuleerd worden, bv. in het kader van de bereiding van een magistraal preparaat, door zwangere vrouwen of vrouwen die plannen zwanger te worden.**
- **Isotretinoïne is gecontra-indiceerd tijdens de periode van borstvoeding.**

Interacties

- Minder betrouwbaar worden van het anticonceptieve effect van de progestageen-minipil is gesuggereerd bij gebruik van isotretinoïne.
- Verhoogd risico op benigne intracranieële hypertensie bij gelijktijdig gebruik van tetracyclines.
- Verhoogd risico op hypervitaminose A bij gelijktijdig gebruik van vitamine A-supplementen.

Bijzondere voorzorgen

- Serumlipiden en leverenzymen worden aanbevolen voor de behandeling, 1 maand na aanvang van de behandeling en nadien om de 3 maanden gecontroleerd worden (SKP).
- Personen die isotretinoïne nemen, mogen geen bloed geven tijdens de behandeling en gedurende één maand na het stoppen van de behandeling.

ISOCURAL (Pierre Fabre)

isotretinoïne

zachte caps.

30 x 5 mg R/ 10,68 €

60 x 10 mg R/ b 22,24 €

60 x 20 mg R/ b 35,73 €

ISOSUPRA (SMB)

isotretinoïne

harde caps. Lidose

30 x 16 mg R/ b 21,96 €

60 x 16 mg R/ b 36,60 €

ISOSUPRA (SMB)

isotretinoïne

harde caps. Lidose

30 x 8 mg R/ b 14,91 €

60 x 8 mg R/ b 24,30 €

ISOTRETINOINE EG (EG)

isotretinoïne

zachte caps.

30 x 10 mg R/ b 15,44 €

60 x 10 mg R/ b 24,21 €

30 x 20 mg R/ b 22,86 €

60 x 20 mg R/ b 36,71 €

ROACCUTANE (Roche)

isotretinoïne

zachte caps.

30 x 10 mg R/ b 15,45 €

30 x 20 mg R/ b 22,89 €

15.7. Rosacea

Plaatsbepaling

- Lokale behandeling met metronidazol, azelainezuur (indicatie niet vermeld in de SKP, zie 15.6.3.) of ivermectine is de best onderbouwde optie bij papulopustuleuze rosacea. De verschillen tussen deze producten wat betreft werkzaamheid en veiligheid zijn onduidelijk.
- Brimonidine, een α -sympathicomimeticum, heeft als indicatie (SKP) de lokale behandeling van erytheem ten gevolge van rosacea (erythematotelangiectatic rosacea), op basis van verschillende gecontroleerde studies. De risico-batenverhouding van brimonidine is niet gunstiger dan die van de andere voorgestelde behandelingen bij deze indicatie. Ongewenste effecten komen vaak voor en de kostprijs is hoog.
- Ook azelainezuur zou een effect hebben op erytheem ten gevolge van rosacea.
- In geval van matige tot ernstige papulopustuleuze rosacea wordt doxycycline gebruikt om de symptomen die niet reageren op een lokale behandeling, onder controle te brengen (zie 11.1.3.). Deze indicatie wordt niet vermeld in de SKP, maar is gebaseerd op verschillende studies.
- Wanneer het nemen van doxycycline of andere tetracyclines niet mogelijk is, worden op basis van beperkte gegevens soms andere antibiotica gebruikt: metronidazol (zie 11.3.3.), azithromycine, clarithromycine, erythromycine.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Metronidazol, ivermectine: papulopustuleuze rosacea.
- Brimonidine: erytheem ten gevolge van rosacea.

Ongewenste effecten

- Allergische reacties en huidirritatie.
- Brimonidine: exacerbaties van rosacea (zeer vaak), verbleking van de huid (vaak), warmte-opwellingen, zelden allergie en angio-oedeem en systemische cardiovasculaire effecten (hypotensie, bradycardie, duizeligheid).

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie of dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.
- Metronidazol: de gegevens over gebruik tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. (Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen).
- Brimonidine en ivermectine: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).
- Tetracyclines zijn gecontra-indiceerd tijdens de zwangerschap (zie 11.1.3.).

Bijzondere voorzorgen

- Brimonidine: door de doses geleidelijk te verhogen, kan een verergering van de rosacea worden beperkt.

Brimonidine

MIRVASO (Galderma)
brimonidine (tartraat)
gel

30 g 3,3 mg / 1 g R/ 50,48 €

Ivermectine

SOOLANTRA (Galderma)

ivermectine

crème

30 g 10 mg / 1 g R/ 32,46 €

60 g 10 mg / 1 g R/ 49,42 €

Metronidazol

ROZEX (Galderma)

metronidazol

crème

50 g 7,5 mg / 1 g R/ 19,39 €

15.8. Psoriasis

Plaatsbepaling

- Zie Folia maart 2018 (bijgewerkt op 22/10/2019).
- Lokale behandeling
 - Bij milde tot matige vormen van *psoriasis vulgaris* (plaque psoriasis) volstaat meestal lokale behandeling: corticosteroïden, al dan niet geassocieerd aan een vitamine D-analoog. Corticosteroïden voor lokaal gebruik bij psoriasis worden vermeld in 15.2.
 - Associaties van corticosteroïden en salicylzuur worden gebruikt bij psoriasis met sterke hyperkeratose.
 - De vitamine-D analogen (calcipotriol en tacalcitol) worden gebruikt ter behandeling van lichte tot matige *psoriasis vulgaris*. Gezien de trage aanvang van hun werking, worden ze vaak gestart in combinatie met een corticosteroïd. Er is nog onvoldoende ervaring met het gebruik bij kinderen.
 - Dithranol: wegens de ongewenste effecten (o.a. huidirritatie) en de instabiliteit van de magistrale bereiding, lijkt de risico-batenverhouding negatief.
 - De preparaten op basis van teer hebben slechts een zeer beperkte plaats bij de behandeling van hyperkeratose van de hoofdhuid.
- Systemische behandeling
 - PUVA-therapie met inname van psoralenen, en in toenemende mate UVB-therapie, worden toegepast bij psoriasis. Methoxsaleen werd in september 2018 uit de markt genomen en er bestaat geen specialiteit meer op basis van psoralenen in België, maar het kan uit het buitenland worden ingevoerd (zie Inl.2.2.15.).
 - Systemische behandeling met immunosuppressiva kan nodig zijn bij ernstige vormen. Klassieke immunosuppressiva zoals methotrexaat (zie 9.2.1) worden gebruikt, met ciclosporine (zie 12.3.1.4) als alternatief. Bij onvoldoende effect of intolerantie hiervoor worden TNF-remmers (zie 12.3.2.1), interleukine-inhibitoren (zie 12.3.2.2) of JAK-inhibitoren (zie 12.3.2.5.1) gebruikt. De beschikbare gegevens laten niet toe om onder de biologische middelen een bepaalde molecule als eerste keuze aan te duiden. Dimethylfumaraat (zie 12.3.2.4.4.1) en apremilast (zie 12.3.2.7.3) kunnen ook gebruikt worden, maar hun plaats is onduidelijk gezien de nog beperkte ervaring en het gebrek aan vergelijkende gegevens over hun werkzaamheid.
 - Acitretine, een vitamine A-derivaat, wordt meestal voorbehouden voor sommige ernstige vormen, in het bijzonder palmoplantaire psoriasis en pustuleuze psoriasis.
 - Psoriatische artritis wordt behandeld zoals chronische artritis (zie 9.2).
 - Systemische toediening van corticosteroïden heeft geen plaats in de behandeling van psoriasis.

15.8.1. Vitamine D-analogen

Plaatsbepaling

- Zie 15.8.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Behandeling van lichte tot matige vormen van psoriasis vulgaris (plaque psoriasis).

Contra-indicaties

- Hypercalciëmie en andere stoornissen van het calciummetabolisme.
- Kinderen jonger dan 12 jaar.
- Ernstige leverinsufficiëntie, ernstige nierinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Huidirritatie, zelden contactallergie.
- Hypercalciëmie bij hoge doses.

Zwangerschap en borstvoeding

- Vitamine D-analogen: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

CURATODERM (Almirall)

tacalcitol
zalf

150 g 4 µg / 1 g R/ b 60,94 €

cut. emuls.

2 x 30 ml 4 µg / 1 g R/ b 31,26 €

15.8.2. Corticosteroiden + salicylzuur

Plaatsbepaling

- Zie 15.8.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Chronische, erythematosquameuze of hyperkeratotische psoriasis en andere erythematosquameuze dermatosen (eczeem, lichenificatie,...).

Contra-indicaties

- Zie 15.2.

Zwangerschap en borstvoeding

- Zie 5.4.
- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.
- Zwak tot matig werkzame cortisone preparaten: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige

effecten bij het kind op basis van onze bronnen.

- **Laag geboortegewicht en bijnierschorsinsufficiëntie bij de foetus en de pasgeborene, vooral bij gebruik door de moeder van hoge doses of van sterk werkzame of zeer sterk werkzame preparaten, bij toepassing op beschadigde huid of onder occlusief verband, en bij langdurig en uitgebreid gebruik.** Indien het nodig is om een sterk werkzaam preparaat voor langdurig en uitgebreid gebruik toe te passen, is het aangeraden om tijdens de zwangerschap de groei van het ongeboren kind te controleren. Na de geboorte wordt aangeraden om te controleren op bijnierschorsinsufficiëntie bij de baby.
- Salicylzuur: de gegevens over gebruik op kleine oppervlakken en voor korte duur tijdens de zwangerschap zijn geruststellend (geen eenduidige aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van studies of praktijkervaring).

DIPROSALIC (Organon)

betamethason (dipropionaat) 0,5 mg / 1 g

salicylzuur 20 mg / 1 g

cut. oplossing.

30 ml R/ 8,06 €

betamethason (dipropionaat) 0,5 mg / 1 g

salicylzuur 30 mg / 1 g

zalf

30 g R/ 8,06 €

15.8.3. Corticosteroiden + vitamine D-analoog

Plaatsbepaling

- *Zie 15.8.*

Indicaties (synthese van de SKP)

- Behandeling van de lichte tot matige vormen van psoriasis vulgaris (plaque psoriasis).

Contra-indicaties

- *Zie 15.2. en 15.8.1.*

Zwangerschap en borstvoeding

- *Zie 5.4.*
- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.
- Zwak tot matig werkzame cortisone preparaten: de gegevens over gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap zijn geruststellend. Geen aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van onze bronnen.
- **Laag geboortegewicht en bijnierschorsinsufficiëntie bij de foetus en de pasgeborene, vooral bij gebruik door de moeder van hoge doses of van sterk werkzame of zeer sterk werkzame preparaten, bij toepassing op beschadigde huid of onder occlusief verband, en bij langdurig en uitgebreid gebruik.** Indien het nodig is om een sterk werkzaam preparaat voor langdurig en uitgebreid gebruik toe te passen, is het aangeraden om tijdens de zwangerschap de groei van het ongeboren kind te controleren. Na de geboorte wordt aangeraden om te controleren op bijnierschorsinsufficiëntie bij de baby.
- Vitamine D-analogen: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

CRYNALIS (Cophana)
calcipotriol 50 µg / 1 g
betamethason (dipropionaat) 0,5 mg /
1 g
zalf
60 g R/ b € 24,83 €

DOVOBET (Leo)
calcipotriol 50 µg / 1 g

betamethason (dipropionaat) 0,5 mg /
1 g
zalf
60 g R/ b € 24,83 €
gel
60 g R/ b € 24,83 €

ENSTILUM (Leo)
calcipotriol 50 µg / 1 g

betamethason (dipropionaat) 0,5 mg /
1 g
cut. schuim
60 g R/ 38,85 €

XAMIOL (Leo)
calcipotriol 50 µg / 1 g
betamethason (dipropionaat) 0,5 mg /
1 g
gel
60 g R/ b € 24,83 €

15.8.4. Acitretine

Acitretine is een synthetisch derivaat van vitamine A dat langs orale weg wordt toegediend.

Plaatsbepaling

- Zie 15.8.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Ernstige dermatosen met hyper- of dyskeratose zoals psoriasis pustulosa, palmoplantaire psoriasis, sommige vormen van ichthyosis en ziekte van Darier, die niet reageren op de topische behandeling (al dan niet in combinatie met PUVA-therapie).

Contra-indicaties

- **Zwangerschap en borstvoeding.**
- Hypervitaminose A, ernstige hyperlipidemie.
- Ernstige nierinsufficiëntie, ernstige leverinsufficiëntie (SKP).

Ongewenste effecten

- Schilfering van huid en mucosa, haarverlies, cheilitis, ingegroeide nagel, pyogene granulomen, fototoxiciteit, conjunctivitis en droge ogen (met intolerantie voor contactlenzen).
- Leveraantasting.
- Hypertriglyceridemie.
- Benigne intracraniale hypertensie.

Zwangerschap en borstvoeding

- **Acitretine is sterk teratogeen (verhoogd risico van o.a. craniofaciale en cardiovasculaire afwijkingen en van afwijkingen t.h.v. het centrale zenuwstelsel). Acitretine mag niet gebruikt worden bij meisjes en vrouwen in de vruchtbare leeftijd tenzij voldaan is aan de voorwaarden van het zwangerschapspreventieprogramma, met o.a. vereisten inzake zwangerschapstests en inzake anticonceptie (doeltreffende anticonceptie tenminste één maand vóór starten van de behandeling, tijdens de behandeling en gedurende drie jaar na stoppen) [zie Folia februari 2019]. Acitretine mag niet gemanipuleerd worden, bv. in het kader van de bereiding van een magistraal preparaat, door zwangere vrouwen of vrouwen die plannen zwanger te worden.**
- **Acitretine is gecontra-indiceerd tijdens de periode van borstvoeding.**

Interacties

- Minder betrouwbaar worden van het anticonceptieve effect van de progestageen-minipil is gesuggereerd.

- Verhoogd risico op benigne intracranieële hypertensie bij gelijktijdig gebruik van tetracyclines.
- Verhoogd risico op hypervitaminose A bij gelijktijdig gebruik van vitamine A-supplementen.

Bijzondere voorzorgen

- Regelmatige controle van levertesten en lipiden, vooral bij gebruik van hoge doses.
- Personen die acitretine nemen, mogen geen bloed geven tijdens de behandeling en gedurende drie jaar na stoppen van de behandeling.

NEOTIGASON (Aurobindo)

acitretine

harde caps.

30 x 10 mg R/ b 27,76 €

30 x 25 mg R/ b 48,01 €

15.8.5. Psoralenen

De specialiteit op basis van methoxsaleen (Mopsoralen®) is in België uit de markt genomen. Methoxsaleen kan ingevoerd worden uit Frankrijk of Duitsland [zie *Folia december 2018*].

Plaatsbepaling

- Zie 15.8.
- Deze preparaten zijn bestemd voor PUVA-therapie (Psoraleeninnname + UltraViolet A-bestraling).
- Toepassen van deze producten om te bruinen is niet verantwoord.

Contra-indicaties

- **Borstvoeding.**
- Kinderen jonger dan 16 jaar.
- Fotosensitieve huidziekten (bv. *lupus erythematoses disseminatus*).
- Melanoom, basocellulair of spinocellulair carcinoom, of antecedenten ervan.
- Aandoeningen van de voorste oogkamer (bv. cataract, glaucoom, afakie).

Ongewenste effecten

- Pruritus, verbranding, hyperpigmentatie en acute of chronische fototoxiciteit.
- Hematologische afwijkingen, immunologische problemen, pemphigus en *lupus erythematoses disseminatus*: zeldzaam.
- Cataract.
- Verhoogd risico van maligne melanoom en andere huidkankers bij langdurige PUVA-therapie is gesuggereerd op basis van observationele studies.

Zwangerschap en borstvoeding

- Uit voorzorg wordt het gebruik van PUVA en psoralenen tijdens de zwangerschap afgeraden.
- **Borstvoeding is gecontra-indiceerd (fototoxiciteit bij het kind).**

Bijzondere voorzorgen

- In de eerste uren na inname van psoralenen is aanbrengen van zonnecrème op de aan de zon blootgestelde huidzones noodzakelijk en tot minstens 8 uur na inname van psoralenen dient blootstelling aan zonlicht (ook achter glas of bij bewolkt weer) vermeden te worden.
- De ogen moeten tijdens de behandeling afgeschermd worden; gedurende 24 uren na inname van psoralenen een zonnebril dragen.

Toediening en posologie

- Voor PUVA-behandeling van psoriasis wordt methoxsaleen ingenomen 2 uur vóór blootstellen aan UVA-licht.

15.9. Keratolytica

Plaatsbepaling

- De hieronder vermelde specialiteiten worden gebruikt bij wratten. Soms worden hoger gedoseerde magistrale bereidingen gebruikt ("Salicylzuur hydrofobe zalf TMF").
- Salicylzuur wordt in magistrale bereiding ook gebruikt, zonder klinische studies, bij hyperkeratotische letsels en bij psoriasis als "Salicylzuur hydrofobe zalf TMF", "Salicylzuur watervrije emulgerende zalf TMF" of "Salicylzuur viskeuze oplossing TMF".

Indicaties (synthese van de SKP)

- Behandeling van wratten.

Ongewenste effecten

- Salicylzuur: irritatie bij langdurige toepassing. De omliggende huid beschermen.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Salicylzuur wordt voor 9-25 % via de huid geresorbeerd. Toepassing op kleine gebieden is waarschijnlijk veilig.
- Salicylzuur: De gegevens over gebruik op kleine oppervlakken en voor korte duur tijdens de zwangerschap zijn geruststellend (geen eenduidige aanwijzingen van aangeboren afwijkingen of andere nadelige effecten bij het kind op basis van studies of praktijkervaring).

APORIL (Qualiphar)

salicylzuur

cut. oploss.

10 ml 200 mg / 1 g 11,47 €

15.10. Enzymen

Plaatsbepaling

- De doeltreffendheid van collagenases bij de behandeling van resorptie van oedeem en hematomen is niet bewezen.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Collagenase: verwijderen van fibrineus beslag op wonden, ulcera, enz.
- Proteolytische enzymen (bromelaïne): verwijderen van dood weefsel bij ernstige brandwonden.

Ongewenste effecten

- Allergische reacties.
- Lokale irritatie.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.
- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze producten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Interacties

- Niet gelijktijdig gebruiken met antiseptica, detergenten of zepen, aangezien deze de activiteit van de enzymen kunnen verminderen.

Bijzondere voorzorgen

- De zalf of gel mag niet in contact komen met de intacte huid. Bescherm indien nodig de wondranden met een filmverband, hydrocolloïd of een beschermende zalf (vaseline, zinkoxide).
- Enzympreparaten zijn gevoelig voor warmte.

IRUXOL MONO (Smith & Nephew)

collagenase

zalf

30 g R/ 28,98 €

NEXOBRID (MediWound)

proteolytische enzymen (concentraat) [verrijkt in bromelaïne]

gel (pdr. + gel)

22 g 2 g / 22 g U.H. [405 €]

55 g 5 g / 55 g U.H. [1.014 €]

(weesgeneesmiddel)

15.11. Beschermende middelen

Plaatsbepaling

- Deze preparaten worden gebruikt om de huid te beschermen tegen irritatie.
- Een snellere genezing van wonden is niet bewezen.

Ongewenste effecten

- Allergische contactdermatitis.

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht. Bij langdurig gebruik en/of gebruik op grote oppervlakten, brandwonden en ontstoken of beschadigde huid, kan de te verwachten systemische concentratie toenemen.
- Het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze middelen tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

BITHIOL (Qualiphar)

ichtammol

zalf

22 g 100 mg / 1 g 10,93 €

22 g 200 mg / 1 g 11,51 €

INOTYOL (Urgo)

ichtammol 15 mg / 1 g

titaanoxide 50 mg / 1 g

zinkoxide 150 mg / 1 g

zalf

90 g 11,95 €

15.12. Immunomodulatoren

- Imiquimod stimuleert de vorming van α -interferon en andere cytokines.
- Tacrolimus (dat ook langs algemene weg gebruikt wordt, zie 12.3.1.4.2.) en pimecrolimus hebben anti-inflammatoire eigenschappen en inhiberen de vrijstelling van mediators zoals calcineurine.
- De interleukine-inhibitor dupilumab heeft als indicatie (SKP) atopische dermatitis en prurigo nodularis. Dupilumab wordt besproken bij 12.3.2.2..
- De interleukine-inhibitor tralokinumab heeft als indicatie (SKP) atopische dermatitis. Tralokinumab wordt besproken in 12.3.2.2.6..
- De Janus kinase (JAK) proteïne-kinase-inhibitoren abrocitinib, baricitinib en upadacitinib hebben als indicatie (SKP) atopische dermatitis. Ze worden besproken in 12.3.2.5..
- Omalizumab heeft als indicatie bepaalde vormen van urticaria. Omalizumab wordt besproken in 12.4.3..

Plaatsbepaling

- Imiquimod wordt gebruikt bij condylomata acuminata als alternatief voor of aanvulling op cryotherapie. Het wordt ook soms gebruikt als bij actinische keratose (als alternatief voor fluorouracil of cryotherapie) en oppervlakkig basaalcelcarcinoom (wanneer de patiënt geen heilkunde wenst of heilkunde onmogelijk is).
- Pimecrolimus en tacrolimus zijn mogelijke alternatieven voor de corticosteroïden bij de onderhoudsbehandeling van atopische dermatitis, vooral ter hoogte van gevoelige zones (bv. rond de ogen, in de huidplooiën), of bij intolerantie of contra-indicatie voor of onvoldoende werkzaamheid van lokale corticosteroïden. Tacrolimus (aan 0,03% en 0,1%) is niet werkzaam dan sterk werkzame corticosteroïden, en pimecrolimus is niet werkzaam dan zwak werkzame corticosteroïden in de onderhoudsbehandeling van atopische dermatitis. Tacrolimus wordt soms gebruikt als intermitterende onderhoudsbehandeling (applicatie 2 à 3 keer per week) voor frequent opflakkerende zones van eczeem (zie 15.5.).
- Pimecrolimus en tacrolimus worden, op basis van gegevens die niet erg overtuigend zijn, ook gebruikt bij vitiligo en bij psoriasis in de huidplooiën (indicatie niet vermeld in SKP). Ze hebben niet de dermatologische ongewenste effecten van de lokale corticosteroïden zoals huidatrofie of periorale dermatitis, maar er dient rekening te worden gehouden met het verhoogde risico van huidinfecties (o.a. herpes, impetigo, folliculitis), het mogelijke risico van huidkankers en lymfomen, en met hun kostprijs.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Imiquimod: externe genitale en perianale wratten (*condylomata acuminata*), actinische keratosen en kleine oppervlakkige basaalcelcarcinomen bij de volwassene.
- Tacrolimus aan 0,03% en pimecrolimus: atopische dermatitis vanaf de leeftijd van 2 jaar.

- Tacrolimus aan 0,1%: atopische dermatitis vanaf de leeftijd van 16 jaar.

Contra-indicaties

- Infectie ter hoogte van de applicatieplaats.
- Immuundeficiëntie en behandelingen die het immuunsysteem onderdrukken.

Ongewenste effecten

- Huidirritatie, vooral bij de start van de behandeling (vaak tot zeer vaak); tintelingen direct na aanbrengen.
- Verhoogd risico op het ontwikkelen van huidinfecties (o.a. folliculitis, herpesinfecties).
- Imiquimod: ook systemische ongewenste effecten zoals vermoeidheid, koorts, myalgie.
- Tacrolimus en pimecrolimus:
 - Bij applicatie ter hoogte van het aangezicht: flushing en erytheem bij inname van alcohol (zeer zelden met pimecrolimus).
 - Risico van huidkanker en huidlymfomen (zelden).

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeboren kind verwacht.
- Imiquimod, pimecrolimus en tacrolimus: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Bijzondere voorzorgen

- Tijdens de behandeling moet de huid beschermd worden tegen zon en UV-licht.

Imiquimod

ALDARA (Viatris)

imiquimod
crème (zakjes)

12 x 12,5 mg / 250 mg R/a [†] ○
63,04 €

(te verwijderen na 8 à 10 uur)

ALDARA (Abacus)

imiquimod
crème (zakjes)

12 x 12,5 mg / 250 mg R/a [†] ○
63,04 €

(parallele distributie)

ALDARA (Orifarm Belgium)

imiquimod
crème (zakjes)

12 x 12,5 mg / 250 mg R/a [†] ○
63,04 €

(parallele distributie)

Pimecrolimus

ELIDEL (Viatris)

pimecrolimus
crème

30 g 10 mg / 1 g R/b [†] ○ 29,60 €

60 g 10 mg / 1 g R/b [†] ○ 46,45 €

Tacrolimus

PROTOPIC (Leo)

tacrolimus
zalf

60 g 0,3 mg / 1 g R/b [†] ⊖ 31,09 €

60 g 1 mg / 1 g R/b [†] ⊖ 33,80 €

TAKROZEM (Pierre Fabre)

tacrolimus

zalf

30 g 1 mg / 1 g R/b[†] € 22,01

60 g 1 mg / 1 g R/b[†] € 33,80

15.13. Diverse middelen in de dermatologie

Plaatsbepaling

- Het droog extract van *Camellia sinensis* is geïndiceerd (SKP) bij de behandeling van *condylomata acuminata*. De werkzaamheid is bewezen in enkele gecontroleerde studies. Bij gebrek aan rechtstreekse vergelijking is het niet mogelijk om te bepalen of de risico-batenanalyse van het extract gunstiger is dan die van de andere behandelingen die bij deze indicatie worden gebruikt. De applicatie kan lokale reacties uitlokken. Het mag niet gebruikt worden bij leverfunctiestoornissen of bij onderdrukte immuniteit. Het product kan het rubber van condooms en pessaria aantasten.
- Capsaïcine in hoge concentraties wordt soms gebruikt bij neuropathische pijn van niet-diabetische oorsprong [zie *Transparantiefiche "Neuropathische pijn"*]. Ongewenste effecten zijn roodheid en brandende of stekende pijn ter hoogte van de applicatieplaats.
- Chloormethine is een bifunctioneel alkylerend middel uit de groep van stikstofmosterdanalogen. Het heeft als indicatie de topische behandeling van cutaan T-cellymfoom, type mycosis fungoides.
- Eflornithine wordt voorgesteld voor de behandeling van hirsutisme in het gelaat bij de vrouw. Huidreacties (vooral irritatie) zijn frequent.
- Fluorouracil wordt gebruikt voor behandeling van actinische keratosen, van de ziekte van Bowen en soms van *condylomata acuminata*. De applicatie veroorzaakt irritatie en huiderosie. Doorheen een geïrriteerde huid kan resorptie optreden. Allergische contactdermatitis is mogelijk.
- 5-aminolevulinederivaten worden gebruikt, in associatie met lichtbestraling, voor de behandeling van bepaalde actinische keratosen en bepaalde basaalcelcarcinomen (fotodynamische therapie, PDT); lokale fototoxiciteit is frequent, en allergische contactdermatitis is mogelijk.
- Minoxidil voor lokale toepassing wordt voorgesteld voor de behandeling van *alopecia androgenetica*; allergische contactdermatitis is mogelijk. Systemische ongewenste effecten zoals hypotensie en tachycardie werden gerapporteerd. Magistrale bereidingen op basis van minoxidil blijven niet lang stabiel.
- Deoxycholzuur wordt via subcutane injectie gebruikt voor de behandeling van overtollig vet ter hoogte van de onderkin. De belangrijkste ongewenste effecten zijn lokale reacties ter hoogte van de injectieplaats; zenuwletsels zijn gerapporteerd. De risico-batenverhouding van een dergelijke, louter esthetische behandeling is betwistbaar. Het is niet meer beschikbaar sinds januari 2023.
- Tirbanibuline wordt gebruikt voor de behandeling van actinische keratose in het gezicht of op de hoofdhuid. Voorbijgaande lokale reacties komen vaak voor.

Contra-indicaties

- Methylaminolevulinaat: bepaalde types basaalcelcarcinoom; overgevoeligheid voor pinda of soja.
- Minoxidil: feochromocytoom.
- **Fluorouracil: zwangerschap.**

Zwangerschap en borstvoeding

- Voor de meeste lokaal toegepaste geneesmiddelen is de kans op problemen tijdens de zwangerschap en de periode van borstvoeding klein wegens de lage systemische concentratie. Er wordt bij standaard gebruik (indicatie en dosis) geen negatief effect op de zwangerschap of het ongeborn kind verwacht.
- **Fluorouracil is gecontra-indiceerd tijdens de zwangerschap en bij borstvoeding omdat dit preparaat op**

grond van zijn werkingsmechanisme als teratogeen wordt beschouwd. De resorptie van dit middel op intacte huid is 10 %, maar verhoogt aanzienlijk bij toepassing op beschadigde huid.

- *Camellia sinensis*, capsaïcine, chloormethine, deoxycholzuur, eflornithine, methylaminolevulinaat, minoxidil en tirbanibuline: het is niet mogelijk om een uitspraak te doen over de veiligheid van gebruik van deze preparaten van *Camellia sinensis*, capsaïcine, deoxycholzuur, eflornithine, methylaminovulinaat en minoxidil tijdens de zwangerschap (geen of onvoldoende informatie beschikbaar).

Bijzondere voorzorgen

- Contact met ogen, mucosa, beschadigde huid en open wonden vermijden.

Camellia sinensis

VEREGEN (Will-Pharma)

Camellia sinensis [droog extract]

zalf

15 g 100 mg / 1 g R/ c † ○ 49,94 €

Capsaïcine (hooggedoseerd)

QUTENZA (Grünenthal)

capsaïcine

cut. medic. pleister

1 x 179 mg / 280 cm² (8 %) U.H. [251 €]

Chloormethine

LEDAGA (Recordati)

chloormethine (hydrochloride)

gel

60 g 160 µg / 1 g R/ a † ○ 1.489,51 €
(weesgeneesmiddel)

Deoxycholzuur

De specialiteit **Belkyra**® is niet meer op de markt sinds januari 2023.

Eflornithine

VANIQA (Almirall)

eflornithine (hydrochloride)

crème

60 g 115 mg / 1 g R/ 81,43 €

Fluorouracil

EFUDIX (Viatris)

fluorouracil

crème

20 g 50 mg / 1 g R/ a ⊖ 29,45 €

5-aminolevulinezuurderivaten

EFFALA (Pharmanovia)

5-aminolevulinezuur (hydrochloride)

cut. medic. pleister

4 x 8 mg / 4 cm² R/

8 x 8 mg / 4 cm² R/

METVIX (Galderma)

methylaminolevulinaat (hydrochloride)

crème

2 g 160 mg / 1 g R/ a[†] ○ 211,96 €

Minoxidil

ALOPEXY (Pierre Fabre)

minoxidil

cut. oploss.

1 x 60 ml 20 mg / 1 ml 19,00 €

3 x 60 ml 20 mg / 1 ml 37,50 €

1 x 60 ml 50 mg / 1 ml R/ 23,51

€

3 x 60 ml 50 mg / 1 ml R/ 42,49

€

ALOPEXY (PI-Pharma)

minoxidil

cut. oploss.

3 x 60 ml 50 mg / 1 ml R/ 42,49

€

(parallelinvoer)

MINOXIDIL BIORGA (Laboratoire Bailleul)

minoxidil

cut. oploss.

1 x 60 ml 20 mg / 1 ml 14,00 €

3 x 60 ml 20 mg / 1 ml 33,90 €

1 x 60 ml 50 mg / 1 ml R/ 25,86

€

3 x 60 ml 50 mg / 1 ml R/ 42,00

€

Tirbanibuline

KLISYRI (Almirall)

tirbanibuline

zalf (zakjes)

5 x 2,5 mg / 250 mg R/ a[†] ○ 63,22 €

15.14. Actieve verbandmiddelen

Hier worden enkel de actieve verbandmiddelen vermeld waarvoor het RIZIV een tegemoetkoming voorziet voor patiënten met chronische wonden, d.w.z. wonden die na 6 weken behandeling onvoldoende geheeld zijn (zie <https://www.riziv.fgov.be/nl/themas/kost-terugbetaling/door-ziekenfonds/geneesmiddel-gezondheidsproduct/terugbetalen/Paginas/terugbetaling-actieve-verbandmiddelen-chronische-wonden.aspx>).

Plaatsbepaling

- Het doel van de toepassing van actieve verbandmiddelen is het creëren van een optimaal wondmilieu voor een vluigere wondgenezing. Geen enkele van de bestaande verbandmiddelen combineert alle gewenste eigenschappen op een optimale manier, waardoor meestal verschillende verbandmiddelen aangewezen zijn in verschillende stadia van de wondheling.
- De plaats van deze actieve verbandmiddelen is dikwijls niet duidelijk: er is een tekort aan correct opgezette klinische studies ten opzichte van klassieke verbandmiddelen en vooral ten opzichte van elkaar.
- De meeste actieve verbandmiddelen zijn als medisch hulpmiddel geregistreerd, niet als geneesmiddel.
- De actieve verbandmiddelen worden hier onderverdeeld volgens hun algemene kenmerken en bestanddelen.
- De actieve verbandmiddelen zijn duur maar bieden wel een aantal voordelen voor de patiënt (o.a. minder

pijn bij aanbrengen en verwijderen, weinig allergie, verbandwissels eventueel door de patiënt zelf) en voor de zorgverstreker (o.a. minder verbandwissels, gebruiksgemak, verschillende afmetingen en vormen, betere beoordeling van het wondbed en de wondomgeving).

- Bij veneuze ulcera is voor de genezing correct toegepaste compressietherapie belangrijker dan het gebruikte type verband. Bij doorligwonden is voor de genezing een correcte drukontlasting belangrijker dan het gebruikte type verband.
- Het onder controle brengen van de infectie is meestal primordiaal t.o.v. de aanpak van de andere storende factoren. Systemische antibiotica kunnen nodig zijn.
- Naast de mogelijkheid van infecties is het belangrijk dat de zorgverlener ook aandacht besteedt aan de andere onderliggende factoren die de wondheling compromitteren zoals diabetes of doorbloedingsstoornissen.
- Bij sommige verbanden werd zilver toegevoegd omwille van zijn anti-infectieuze eigenschappen; er is echter geen evidentie dat de toevoeging van zilver de wondgenezing bevordert.
- Steriele klassieke en absorberende gaaskompressen, bepaalde types niet-adherente kompressen en windsels worden door het RIZIV terugbetaald als magistrale bereiding (zie www.riziv.fgov.be/SiteCollectionDocuments/lijst_magistrale_bereidingen_hoofdstukVI.pdf).
- De indeling van wonden op basis van de kleur (rood, geel, zwart) laat niet toe de ernst of diepte van de wonde noch de mate van exsudatie correct in te schatten, en is daarom verlaten.
- Voor de indicaties van de actieve verbandmiddelen wordt in de praktijk gebruik gemaakt van het wondobservatie-instrument TIME, dat op basis van 4 criteria de wonde beoordeelt en het wondbeleid helpt bepalen.
 - T: *Tissue viability*: is het wondbed rood granulerend of bevat het (geel of zwart) necrotisch weefsel?
 - I: *Infection/Inflammation*: zijn er tekenen van lokale of systemische infectie met de wonde als focus?
 - M: *Moisture imbalance*: produceert de wonde te weinig of juist overmatig exsudaat? De wonde wordt beschreven als droog (geen exsudaat), vochtig (weinig exsudaat) of nat (matig tot veel exsudaat).
 - E: *Edge of the wound*: zijn de wondranden teruggetrokken, ondermijnd, opstaand en/of verweekt en sluit de epidermis zich over het granulerende weefsel?
- Necrotische wonden moeten chirurgisch of enzymatisch (zie 15.10.) gedebrideerd worden; debrideren door verweking (autolyse) (bv hydrogels) of osmotische werking (bv honing) is ook mogelijk.

Ongewenste effecten

- Allergische reacties (vooral voor de kleeflaag van sommige verbanden).

Bijzondere voorzorgen

- Bij niet-geïnfecteerde wonden volstaat het de wonde te reinigen met fysiologische oplossing (NaCl 0,9%) of drinkbaar leidingwater. Zuurstofwater en chloorderivaten zijn zeker te vermijden omwille van hun snelle inactivering en toxiciteit voor de gezonde huidcellen. Wanneer toch geopteerd wordt voor wondontsmetting wordt aanbevolen geen zilverhoudende verbandmiddelen te gebruiken (zeker niet in combinatie met povidon-jood).
- Het aanleggen van een secundair verband kan nodig blijven, aangezien niet alle actieve verbandmiddelen een kleefzijde of -boord hebben.
- Actieve verbandmiddelen met een kleefzijde of kleefboord zijn gecontra-indiceerd bij patiënten met allergie voor kleefstoffen of bij wonden met een brede ontstoken rand (met uitzondering van de verbanden die kleven op basis van een siliconenlaag).
- De nood aan verbandwissel wordt, afhankelijk van het type verband, visueel aangegeven door een wijziging van de textuur of een verkleuring van het verbandmiddel.

15.14.1. Alginaatverbanden

Plaatsbepaling

- Zie 15.14.
- Alginaatverbanden bevatten natrium- of calciumalginaten die in contact met natriumzouten uit het wondvocht, een gel vormen waarin exsudaat en mogelijk ook bacteriën worden geïncapsuleerd. Ze hebben een licht hemostatisch vermogen, een groot absorptievermogen en zijn gas-doorlaatbaar. Het verband moet op maat van de wonde geknipt worden en mag de wondranden niet overlappen. Ze kunnen meerdere dagen ter plaatse blijven. Bij belangrijke contaminatie of snelle verzadiging moeten ze echter dagelijks verwisseld worden. Een verzadigd alginaat breekt makkelijk en is hierdoor soms moeilijk te verwijderen bij reiniging. Men dient extra voorzichtig te zijn bij gebruik bij ondermijning en/of tunneling. In geval van snelle verzadiging of contaminatie is een alginaatverband bijgevolg niet de beste keuze. Ook de alginaatgel moet meestal dagelijks verversd worden. Er zijn beperkte gegevens dat honing wondgenezing kan bevorderen maar er is geen evidentie dat de toevoeging van zilver of honing aan deze verbanden de wondgenezing extra bevordert.

Indicaties (synthese van de SKP)

- T: beperkte tot afwezige necrose of fibrine.
- I: geen infectie.
- M: natte wonde.
- E: de mate van epithelialisatie is niet bepalend voor de keuze van deze wondverbanden. Ze kunnen ook gebruikt worden bij ondermijning van de wondranden.

Contra-indicaties

- Droge wonde.
- Derdegraadsbrandwonden.

Ongewenste effecten en bijzondere voorzorgen

- Zie 15.14.

ALGISITE M (Smith & Nephew)

verband

- 3 x (10 x 10 cm) ! 13,69 €
- 10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
- 3 x (15 x 15 cm) ! 27,01 €
- 10 x (15 x 20 cm) ! 69,98 €

wiek

- 5 x (2 x 30 cm) ! 33,79 €

BIATAIN ALGINATE (Coloplast)

verband

- 5 x (10 x 10 cm) ! 20,19 €
- 10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
- 10 x (15 x 15 cm) ! 55,04 €

wiek Filler

- 3 x (2,5 x 44 cm) ! 23,01 €
- 6 x (2,5 x 44 cm) ! 36,84 €

CURASORB (Cardinal Health)

verband

- 10 x (5 x 5 cm) ! 12,00 €
- 10 x (10 x 10 cm) ! 30,00 €
- 5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €
- 5 x (30 x 60 cm) ! 48,00 €

verband Plus

- 10 x (10 x 10 cm) ! 32,00 €
- 10 x (10 x 14 cm) ! 35,00 €

wiek

- 5 x (2 x 30 cm) ! 30,00 €
- 5 x (2 x 60,9 cm) ! 80,00 €
- 5 x (2 x 91 cm) ! 81,00 €

FLAMINAL (Flen Pharma)

gel Forte

- 1 x 50 g ! 22,86 €

gel Hydro

- 1 x 50 g ! 22,86 €

KALTOSTAT (Convatec)

verband

- 10 x (5 x 5 cm) ! 12,97 €
- 10 x (7,5 x 12 cm) ! 32,62 €
- 10 x (10 x 20 cm) ! 50,05 €
- 10 x (15 x 25 cm) ! 84,93 €

wiek

- 5 x (2 x 45 cm) ! 36,98 €

KLINIDERM ALGINATE (Medeco)

verband

- 10 x (5 x 5 cm) ! 12,99 €
- 10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
- 5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €

MEDIHONEY (SpringMedical)	APINATE	5 x (4 x 30 cm) ! 36,98 €	verband
verband		SUPRASORB A (Lohmann & Rauscher)	10 x (5 x 5 cm) ! 13,65 €
5 x (2 x 30 cm) ! 84,80 €		verband	10 x (10 x 10 cm) ! 36,38 €
SORBALGON (Hartmann)		10 x (5 x 5 cm) ! 12,99 €	5 x (10 x 20 cm) ! 36,38 €
verband		10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €	wiek
10 x (5 x 5 cm) ! 12,97 €		10 x (10 x 20 cm) ! 50,05 €	5 x (2 x 30 cm) ! 46,84 €
3 x (10 x 10 cm) ! 14,31 €		wiek	TEGADERM ALGINATE (3M)
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €		5 x (2 x 30 cm) ! 27,19 €	verband
5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €		SUPRASORB A + AG (Lohmann & Rauscher)	10 x (5 x 5 cm) ! 12,99 €
wiek T			10 x (10 x 10 cm) ! 33,85 €
3 x (2 x 30 cm) ! 13,40 €			5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €
			wiek
			5 x (2 x 30,4 cm) ! 32,53 €

15.14.2. Hydrocolloïdverbanden

Plaatsbepaling

- Zie 15.14.
- Hydrocolloïdverbanden zijn opgebouwd uit een hydrofoob polymeer waarin hydrofiele partikels (gelatine, pectine of carboxymethylcellulose) gedispergeerd zijn. In contact met wondvocht vormen deze partikels een gel waarin exsudaat en mogelijk ook bacteriën worden gecapteerd. Hydrocolloïdverbanden hebben een beperkt absorptievermogen en zijn aan de buitenzijde bedekt met een luchtdoorlaatbare, maar vocht- en kiemdichte polyurethaanlaag. Ze moeten meerdere dagen ter plaatse blijven om een optimaal effect te bekomen.

Indicaties (synthese van de SKP)

- T: beperkte tot afwezige necrose of fibrine.
- I: geen infectie.
- M: droge tot vochtige wonde.
- E: de mate van epithelialisatie is niet bepalend voor de keuze van dit wondverband.

Contra-indicaties

- Natte wonde.
- Verweekte wondranden.
- Geïnfecteerde wonden.

Ongewenste effecten

- Zie 15.14.

Bijzondere voorzorgen

- Zie 15.14.
- Sommige verbanden bevatten colofoniumderivaten met kans op allergische contactdermatitis.

COMFEEL PLUS (Coloplast)	10 x (10 x 10 cm) ! 35,70 €	5 x (6 x 8 cm) ! 37,14 €
verband	5 x (15 x 15 cm) ! 35,65 €	5 x (9 x 11 cm) ! 57,09 €
3 x (10 x 10 cm) ! 11,75 €	5 x (20 x 20 cm) ! 55,65 €	verband Transparent
	verband Contour	10 x (5 x 7 cm) ! 20,72 €

10 x (9 x 14 cm) ! 45,39 €
10 x (10 x 10 cm) ! 38,61 €
5 x (15 x 20 cm) ! 50,82 €
verband Transparent Postoperatief
5 x (5 x 15 cm) ! 22,19 €
5 x (5 x 25 cm) ! 27,95 €
5 x (9 x 25 cm) ! 42,16 €

DUODERM (Convatec)

verband
2 x (10 x 10 cm) ! 7,04 €
5 x (10 x 10 cm) ! 14,08 €
3 x (20 x 20 cm) ! 28,56 €
verband Extra dun
10 x (5 x 10 cm) ! 27,95 €
10 x (5 x 20 cm) ! 38,61 €
5 x (7,5 x 7,5 cm) ! 16,65 €
10 x (9 x 15 cm) ! 56,77 €
10 x (9 x 25 cm) ! 75,55 €
10 x (9 x 35 cm) ! 105,77 €
5 x (10 x 10 cm) ! 27,95 €
5 x (15 x 15 cm) ! 42,16 €
verband Extra dun [Ovaal]
5 x (10 x 15 cm) ! 31,50 €
verband Signal
5 x (10 x 10 cm) ! 27,95 €
5 x (14 x 14 cm) ! 38,04 €
5 x (20 x 20 cm) ! 55,57 €

verband Signal Hiel
5 x (18,5 x 19,5 cm) ! 61,44 €
verband Signal Sacraal
5 x (20 x 22,5 cm) ! 61,24 €

DUODERM E (Convatec)

verband
5 x (10 x 10 cm) ! 27,95 €
3 x (15 x 15 cm) ! 29,37 €
3 x (20 x 20 cm) ! 44,29 €
verband Border
5 x (10 x 10 cm) ! 27,95 €
5 x (14 x 14 cm) ! 38,03 €
5 x (20 x 20 cm) ! 55,65 €
verband Border [Driehoekig]
5 x (15 x 18 cm) ! 48,55 €
5 x (20 x 23 cm) ! 62,47 €

HYDROCOLL (Hartmann)

verband
10 x (10 x 10 cm) ! 38,61 €
5 x (15 x 15 cm) ! 42,16 €
5 x (20 x 20 cm) ! 55,65 €
verband Concave
10 x (8 x 12 cm) ! 30,69 €
verband Sacral

5 x (12 x 18 cm) ! 35,02 €
verband Thin
10 x (10 x 10 cm) ! 38,61 €
5 x (15 x 15 cm) ! 42,16 €

REPLICARE (Smith & Nephew)

verband Ultra
10 x (10 x 10 cm) ! 38,35 €

SUPRASORB H (Lohmann & Rauscher)

verband
10 x (10 x 10 cm) ! 40,71 €
5 x (15 x 15 cm) ! 42,16 €
5 x (20 x 20 cm) ! 55,65 €
verband Border
5 x (14 x 14 cm) ! 38,03 €
verband Dun
10 x (5 x 5 cm) ! 14,81 €
10 x (5 x 10 cm) ! 27,95 €
10 x (5 x 20 cm) ! 38,61 €
10 x (10 x 10 cm) ! 38,61 €
5 x (15 x 15 cm) ! 42,16 €
5 x (20 x 20 cm) ! 55,65 €
verband Sacrum
5 x (14 x 16 cm) ! 42,02 €

15.14.3. Hydrovezelverbanden (Hydrofiber)

Plaatsbepaling

- *Zie 15.14.*
- Hydrovezelverbanden vormen na contact met wondvocht een gel wat ervoor zorgt dat een optimaal vochtig wondmilieu wordt gecreëerd. Ze hebben een groot absorptievermogen, en kunnen meerdere dagen ter plaatse blijven. Dit verband mag de wondranden overlappen. Er is geen evidentie dat de toevoeging van zilver aan deze verbanden de wondgenezing extra bevordert.

Indicaties (synthese van de SKP)

- T: beperkte tot afwezige necrose of fibrine.
- I: geen infectie.
- M: vochtige tot natte wonde.
- E: de mate van epithelialisatie is niet bepalend voor de keuze van deze wondverbanden. Ze kunnen ook gebruikt worden bij ondermijning van de wondranden.

Contra-indicaties

- Droge wonde.

Ongewenste effecten en bijzondere voorzorgen

- *Zie 15.14.*

AQUACEL (Convatec)

verband Extra

- 3 x (5 x 5 cm) ! 4,67 €
- 3 x (10 x 10 cm) ! 18,70 €
- 3 x (15 x 15 cm) ! 30,38 €

wiek

- 5 x (2 x 45 cm) ! 27,01 €

AQUACEL-AG (Convatec)

verband

- 3 x (5 x 5 cm) ! 4,92 €

verband Extra

- 10 x (4 x 10 cm) ! 25,89 €
- 10 x (4 x 20 cm) ! 35,30 €
- 10 x (4 x 30 cm) ! 47,85 €
- 10 x (5 x 5 cm) ! 20,26 €
- 5 x (15 x 15 cm) ! 56,37 €

wiek

- 5 x (2 x 45 cm) ! 27,85 €

DURAFIBER (Smith & Nephew)

verband

- 10 x (5 x 5 cm) ! 14,82 €
- 10 x (10 x 10 cm) ! 40,09 €
- 5 x (15 x 15 cm) ! 44,39 €

wiek

- 5 x (2 x 45 cm) ! 26,19 €
- 5 x (4 x 10 cm) ! 11,85 €
- 5 x (4 x 20 cm) ! 23,69 €
- 5 x (4 x 30 cm) ! 28,14 €

EXUFIBER (Mölnlycke)

verband

- 10 x (10 x 10 cm) ! 40,09 €
- 10 x (15 x 15 cm) ! 64,15 €
- 5 x (20 x 30 cm) ! 63,20 €

KERRACEL (GD Medical)

verband

- 10 x (5 x 5 cm) ! 13,84 €
- 10 x (10 x 10 cm) ! 40,09 €
- 5 x (15 x 15 cm) ! 43,83 €

wiek

- 5 x (2 x 45 cm) ! 24,91 €

SUPRASORB LIQUACEL (Lohmann & Rauscher)

verband

- 10 x (5 x 5 cm) ! 14,10 €
- 10 x (10 x 10 cm) ! 46,99 €
- 5 x (15 x 15 cm) ! 45,56 €

wiek

- 5 x (2 x 45 cm) ! 24,30 €

15.14.4. Hydrogels

Plaatsbepaling

- *Zie 15.14.*
- Hydrogels bevatten hydrofiele polymeren die water vasthouden en vrijgeven. Hierdoor kunnen droge en fibrineuze wonden gehydrateerd worden en is debridement van necrotisch weefsel door verweking mogelijk. Hydrogels hebben een beperkt absorptievermogen en hun afkoelend effect werkt pijnstillend. Sommige plaatvormige hydrogels bevatten aan de buitenzijde een luchtdoorlaatbare maar vocht- en kiemdichte polyurethaanlaag. Hydrogels mogen meerdere dagen ter plaatse blijven, tenzij bij majeure contaminatie. Er zijn beperkte gegevens dat honing wondgenezing kan bevorderen maar er is geen evidentie dat de toevoeging van honing aan hydrogels de wondgenezing extra bevordert.

Indicaties (synthese van de SKP)

- T: uitgebreide of adherente necrose die men wenst te verweken of om een beschermende gellaag te creëren.
- I: geen infectie.
- M: droge tot vochtige wonde.
- E: de mate van epithelialisatie is niet bepalend voor de keuze van deze verbandmiddelen.

Contra-indicaties

- Natte wonde.
- Geïnfecteerde wonden.

Ongewenste effecten en bijzondere voorzorgen

- *Zie 15.14.*
- Het kan nodig zijn om de (tere) wondranden te beschermen om verweking en irritatie door de hydrogel tegen te gaan. Dit kan met een beschermend kompres waarin een opening gesneden wordt, met een filmverband, hydrocolloïd of een beschermende zalf (vaseline, zinkoxide).

<i>DUODERM HYDROGEL (Convatec)</i>	10 x (6,5 x 10 cm) ! 26,39 €	gel
gel	10 x (8 x 8 cm) ! 26,14 €	3 x 15 g ! 17,41 €
1 x 15 g ! 5,90 €	10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €	10 x 15 g ! 41,54 €
10 x 15 g ! 41,54 €	<i>INTRASITE (Smith & Nephew)</i>	2 x 25 g ! 19,35 €
<i>HYALO4 SKIN (Kela)</i>	gel	6 x 25 g ! 41,54 €
gel	5 x 15 g ! 26,13 €	<i>PURILON (Coloplast)</i>
1 x 30 g ! 11,89 €	10 x 15 g ! 41,54 €	gel
<i>HYDROSORB (Hartmann)</i>	3 x 25 g ! 23,11 €	10 x 8 g ! 30,58 €
gel	10 x 25 g ! 53,00 €	5 x 15 g ! 26,10 €
5 x 8 g ! 17,42 €	verband Conformable	10 x 15 g ! 41,53 €
10 x 15 g ! 42,02 €	10 x (10 x 20 cm) ! 41,54 €	10 x 25 g ! 52,25 €
<i>HYDROTAC (Hartmann)</i>	10 x (10 x 40 cm) ! 60,34 €	<i>SUPRASORB G (Lohmann & Rauscher)</i>
verband Transparent	<i>L-MESITRAN (Medeco)</i>	verband
10 x (5 x 7,5 cm) ! 19,90 €	verband Tulle	5 x (5 x 7,5 cm) ! 9,74 €
	10 x (10 x 10 cm) ! 32,63 €	5 x (10 x 10 cm) ! 20,77 €
	<i>NU-GEL (GD Medical)</i>	3 x (20 x 20 cm) ! 40,09 €

15.14.5. Schuimverbanden

Plaatsbepaling

- *Zie 15.14.*
- Schuimverbanden zijn opgebouwd uit een opencellig schuimkussen (meestal polyurethaan) dat wondvocht, weefselresten, etter en necrotisch weefsel kan absorberen. Schuimverbanden zijn aan de buitenzijde bedekt met een luchtdoorlaatbare, maar vocht- en kiemdichte polyurethaanlaag. Deze verbanden kunnen meerdere dagen ter plaatse blijven, in functie van de hoeveelheid exsudaat en de contaminatie van de wonde en haar omgeving. Er is geen evidentie dat de toevoeging van zilver aan deze verbanden de wondgenezing extra bevordert.

Indicaties (synthese van de SKP)

- T: beperkte tot afwezige necrose of fibrine.
- I: geen infectie.
- M: droge tot vochtige wonde.
- E: de mate van epithelialisatie is niet bepalend voor de keuze van dit wondverband. Ondernijning of tunneling van de wonde is niet aanwezig.

Contra-indicaties

- Sterk geïnfecteerde wonden.
- Te droge of te vochtige wonde.

Ongewenste effecten

- *Zie 15.14.*

Bijzondere voorzorgen

- Zie 15.14.

ALLEVYN (Smith & Nephew)

- verband Adhesive
3 x (7,5 x 7,5 cm) ! 9,20 €
3 x (12,5 x 12,5 cm) ! 25,52 €
10 x (12,5 x 12,5 cm) ! 51,58 €
10 x (12,5 x 22,5 cm) ! 69,05 €
10 x (17,5 x 17,5 cm) ! 74,79 €
10 x (22,5 x 22,5 cm) ! 116,64 €
- verband Adhesive Sacrum
3 x (17 x 17 cm) ! 31,79 €
10 x (17 x 17 cm) ! 71,18 €
10 x (22 x 22 cm) ! 113,05 €
- verband Gentle Border
10 x (12,5 x 12,5 cm) ! 49,12 €
- verband Gentle Border Heel
5 x ! 64,51 €
- verband Gentle Border Lite
10 x (5,5 x 12 cm) ! 26,64 €
10 x (8 x 15 cm) ! 40,09 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
10 x (15 x 15 cm) ! 55,93 €
- verband Life
10 x (10,3 x 10,3 cm) ! 33,37 €
10 x (12,9 x 12,9 cm) ! 47,20 €
10 x (15,4 x 15,4 cm) ! 53,06 €
10 x (21 x 21 cm) ! 90,00 €
- verband Life Heel
5 x (25 x 25,2 cm) ! 65,68 €
- verband Life Non-bordered
10 x (10 x 20 cm) ! 50,05 €
10 x (16 x 16 cm) ! 61,34 €
2 x (20 x 50 cm) ! 49,81 €
10 x (21 x 21 cm) ! 89,91 €
- verband Life Sacrum
10 x (17,2 x 17,5 cm) ! 57,98 €
10 x (21,6 x 23 cm) ! 88,98 €
- verband Non-adhesive
3 x (10 x 10 cm) ! 16,36 €
10 x (10 x 10 cm) ! 36,36 €
3 x (20 x 20 cm) ! 41,58 €
10 x (20 x 20 cm) ! 94,41 €
- verband Non-adhesive Heel
3 x ! 25,90 €

BIATAIN (Coloplast)

- verband Hiel
5 x (19 x 20 cm) ! 57,53 €

- verband Klevend
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
10 x (12,5 x 12,5 cm) ! 49,12 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (18 x 18 cm) ! 50,55 €
- verband Niet-klevend
10 x (5 x 7 cm) ! 18,17 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (20 x 20 cm) ! 50,05 €
- verband Sacrum
5 x (23 x 23 cm) ! 62,91 €
- verband Soft Hold
5 x (5 x 7 cm) ! 9,09 €
5 x (10 x 10 cm) ! 25,78 €
5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €

BIATAIN-AG (Coloplast)

- verband Klevend
5 x (15 x 15 cm) ! 39,65 €
- verband Niet-klevend
5 x (10 x 10 cm) ! 26,52 €
5 x (15 x 15 cm) ! 39,65 €

BIATAIN SILICONE (Coloplast)

- verband
10 x (7,5 x 7,5 cm) ! 23,35 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
10 x (12,5 x 12,5 cm) ! 49,12 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (17,5 x 17,5 cm) ! 48,34 €
- verband Lite
10 x (7,5 x 7,5 cm) ! 23,35 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
10 x (12,5 x 12,5 cm) ! 49,12 €
- verband Multishape
5 x (14 x 19,5 cm) ! 44,20 €
- verband Post-op
5 x (10 x 20 cm) ! 35,12 €
5 x (10 x 30 cm) ! 47,57 €
- verband Sacrum
5 x (15 x 19 cm) ! 45,71 €
5 x (25 x 25 cm) ! 61,01 €
- verband Talon
5 x (18 x 18 cm) ! 50,56 €

COPA (Cardinal Health)

- verband
25 x (5 x 5 cm) ! 25,77 €
10 x (7,5 x 7,5 cm) ! 23,36 €
10 x (7,5 x 8,8 cm) ! 25,00 €
10 x (10 x 10 cm) ! 28,00 €
10 x (10 x 20 cm) ! 45,00 €
10 x (12,5 x 12,5 cm) ! 38,00 €
10 x (15 x 15 cm) ! 54,00 €
10 x (20 x 20 cm) ! 65,00 €
- verband Island
10 x (15 x 15 cm) ! 55,04 €
10 x (20 x 20 cm) ! 89,91 €
- verband Plus
10 x (7,5 x 8,8 cm) ! 26,64 €
10 x (10 x 10 cm) ! 30,00 €

HYDROTAC (Hartmann)

- verband
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
- verband Comfort
10 x (8 x 8 cm) ! 26,14 €

KLINIDERM FOAM (Medeco)

- verband
10 x (5 x 5 cm) ! 12,99 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
10 x (10 x 18 cm) ! 44,74 €
10 x (15 x 15 cm) ! 55,93 €
10 x (20 x 20 cm) ! 89,91 €
- verband Border
10 x (7,5 x 7,5 cm) ! 22,01 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
10 x (15 x 15 cm) ! 55,93 €

KLINIDERM FOAM SILICONE (Medeco)

- verband
5 x (5 x 5 cm) ! 6,44 €
5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (20 x 20 cm) ! 50,05 €
- verband Border
5 x (7,5 x 7,5 cm) ! 14,61 €

5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (10 x 20 cm) ! 33,97 €
5 x (10 x 30 cm) ! 50,96 €
5 x (12,5 x 12,5 cm) ! 29,44 €
5 x (15 x 15 cm) ! 33,97 €
5 x (15 x 20 cm) ! 47,56 €
verband Border Lite
5 x (4 x 5 cm) ! 5,19 €
5 x (5 x 12,5 cm) ! 16,23 €
5 x (7,5 x 7,5 cm) ! 14,61 €
5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
verband Heel
5 x (10 x 17,5 cm) ! 27,63 €
verband Heel Border
5 x (20 x 20,8 cm) ! 65,68 €
verband Lite
5 x (6 x 8,5 cm) ! 13,14 €
5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
4 x (20 x 50 cm) ! 135,89 €
verband Sacrum Border
5 x (18 x 18 cm) ! 42,55 €
5 x (22,5 x 22,5 cm) ! 53,00 €

MEPILEX (Mölnlycke)

verband
5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €
5 x (12,5 x 12,5 cm) ! 29,63 €
16 x (12,5 x 12,5 cm) ! 60,00 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (20 x 20 cm) ! 50,05 €
verband Border
5 x (7,5 x 7,5 cm) ! 14,61 €
5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (15 x 20 cm) ! 47,56 €
verband Border Flex
5 x (7,5 x 7,5 cm) ! 14,61 €
5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (15 x 20 cm) ! 47,56 €
verband Border Flex Lite
5 x (7,5 x 7,5 cm) ! 14,61 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
verband Border Heel
6 x (22 x 23 cm) ! 70,68 €

verband Border Lite
5 x (7,5 x 7,5 cm) ! 14,61 €
5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
verband Border Sacrum
5 x (16 x 20 cm) ! 50,05 €
5 x (22 x 25 cm) ! 65,00 €
verband Heel
5 x (13 x 20 cm) ! 41,05 €
verband Lite
5 x (10 x 10 cm) ! 25,77 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €

MEPILEX-AG (Mölnlycke)

verband
5 x (6 x 8,5 cm) ! 13,89 €
5 x (10 x 21 cm) ! 37,66 €
5 x (12,5 x 12,5 cm) ! 30,63 €
5 x (17,5 x 17,5 cm) ! 50,24 €

PERMAFOAM CLASSIC (Hartmann)

verband
10 x (10 x 10 cm) ! 36,38 €
10 x (10 x 20 cm) ! 61,06 €
10 x (15 x 15 cm) ! 55,93 €
10 x (20 x 20 cm) ! 91,85 €
verband Border
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
10 x (10 x 30 cm) ! 69,98 €
10 x (15 x 15 cm) ! 55,93 €
verband Concave
10 x (16,5 x 18 cm) ! 81,22 €
verband [Rond]
10 x (6 cm) ! 14,70 €
verband Sacral
10 x (18 x 18 cm) ! 74,76 €
10 x (22,5 x 22,5 cm) ! 111,09 €
verband Tracheostomy
10 x (8 x 8 cm) ! 26,14 €

POLYMEM MEMBRANE (Hospithera)

verband Non-adhesive
15 x (7,6 x 7,6 cm) ! 36,09 €
15 x (10,01 x 10,01 cm) ! 55,94 €
15 x (16,5 x 19 cm) ! 122,85 €

RESPOSORB SILICONE (Hartmann)

verband
10 x (8 x 8 cm) ! 26,14 €
10 x (10 x 20 cm) ! 61,06 €
10 x (12,5 x 12,5 cm) ! 49,83 €
10 x (20 x 20 cm) ! 91,85 €
verband Border
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
10 x (12,5 x 12,5 cm) ! 49,83 €
10 x (17,5 x 17,5 cm) ! 72,61 €

SUPRASORB P (Lohmann & Rauscher)

verband Niet-klevend
10 x (5 x 5 cm) ! 12,99 €
10 x (7,5 x 7,5 cm) ! 23,36 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (15 x 20 cm) ! 47,56 €
verband Zelfklevend
10 x (7,5 x 7,5 cm) ! 23,36 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
5 x (15 x 15 cm) ! 38,22 €
5 x (15 x 20 cm) ! 47,56 €

TEGADERM FOAM (3M)

verband
10 x (5 x 5 cm) ! 12,99 €
10 x (10 x 10 cm) ! 35,11 €
5 x (10 x 20 cm) ! 35,11 €
5 x (20 x 20 cm) ! 50,05 €
verband Adhesive
10 x (8,8 x 8,8 cm) ! 33,35 €
10 x (14,3 x 14,3 cm) ! 59,10 €
verband Adhesive hiel [Rond]
5 x (13,97 cm) ! 39,37 €
verband Adhesive [Ovaal]
10 x (10 x 11 cm) ! 43,08 €
5 x (14,3 x 15,6 cm) ! 43,53 €
5 x (19 x 22,2 cm) ! 60,63 €
verband Rol
1 x (10 x 60 cm) ! 24,93 €
verband Tracheo
10 x (8,8 x 8,8 cm) ! 29,49 €

15.14.6. Interface verbanden

Plaatsbepaling

- Zie 15.14.

- Interface verbanden zijn verbanden bestaande uit een niet-adherente contactlaag die meerdere dagen ter plaatse kunnen blijven. Door de open, netvormige structuur zijn deze verbanden doorlaatbaar voor wondvocht. Meestal moet boven de interface ook een absorberend verband worden aangebracht dat bij verzadiging frequenter moet vervangen worden dan het interface verband.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Pijnlijke chronische wonden waarbij inkleving van het verband moet worden voorkomen.
- Na huidtransplantatie (op donor site en getransplanteerde zone).
- *Skin tears*, epidermolysis bullosa.

Contra-indicaties

- Geïnficeerde wonden.

Ongewenste effecten en bijzondere voorzorgen

- Zie 15.14.

<i>ADAPTIC TOUCH (GD Medical)</i>	10 x (7,5 x 10 cm) ! 40,15 €	verband One
	10 x (10 x 18 cm) ! 74,70 €	5 x (6 x 7 cm) ! 16,38 €
verband	5 x (17 x 25 cm) ! 77,92 €	5 x (9 x 10 cm) ! 25,97 €
10 x (7,6 x 5 cm) ! 26,38 €	5 x (20 x 30 cm) ! 110,00 €	5 x (13 x 15 cm) ! 43,99 €
10 x (7,6 x 11 cm) ! 41,57 €		
10 x (12,7 x 15 cm) ! 81,68 €	<i>LOMATUELL PRO (Lohmann & Rauscher)</i>	<i>SPYCRA CONTACT (Reskin)</i>
5 x (20 x 32 cm) ! 106,26 €		verband
<i>ATRAUMAN SILICONE (Hartmann)</i>	verband	10 x (5 x 7,5 cm) ! 28,06 €
	10 x (5 x 5 cm) ! 14,74 €	10 x (7,5 x 10 cm) ! 46,94 €
verband	10 x (10 x 10 cm) ! 33,10 €	5 x (10 x 18 cm) ! 56,32 €
5 x (5 x 7 cm) ! 13,68 €	50 x (10 x 10 cm) ! 98,56 €	3 x (18 x 30 cm) ! 101,38 €
10 x (5 x 7 cm) ! 26,60 €	10 x (10 x 20 cm) ! 61,25 €	
5 x (7,5 x 10 cm) ! 27,77 €	10 x (10 x 30 cm) ! 75,32 €	<i>SPYCRA PROTECT (Reskin)</i>
10 x (7,5 x 10 cm) ! 38,35 €		verband
5 x (10 x 20 cm) ! 48,39 €	<i>MEPITEL (Mölnlycke)</i>	10 x (5 x 7,5 cm) ! 28,06 €
10 x (10 x 20 cm) ! 87,04 €	verband	1 x (5 x 150 cm) ! 46,94 €
5 x (20 x 30 cm) ! 102,44 €	10 x (5 x 7,5 cm) ! 31,48 €	10 x (7,5 x 10 cm) ! 46,94 €
<i>KLINIDERM SILICONE (Medeco)</i>	10 x (7,5 x 10 cm) ! 40,15 €	5 x (10 x 18 cm) ! 56,32 €
	10 x (10 x 18 cm) ! 74,70 €	3 x (18 x 30 cm) ! 101,38 €
verband	5 x (20 x 30 cm) ! 110,00 €	

15.14.7. Koolstofverbanden

Plaatsbepaling

- Zie 15.14.
- Koolstofverbanden bevatten een laag geactiveerde kool die Gram-negatieve bacteriën bindt en de geuren elimineert. Deze verbanden bevatten ook een absorberende laag, en laten gasuitwisseling toe. Er is geen evidentie dat de toevoeging van zilver aan deze verbanden de wondgenezing extra bevordert.

Indicaties (synthese van de SKP)

- Alle soorten wonden met een onwelriekende geur (bv. oncologische ulcera).

ACTISORB SILVER 220 (GD Medical)

verband

- 10 x (9,5 x 6,5 cm) ! 71,07 €
- 10 x (10,5 x 10,5 cm) ! 118,88 €
- 10 x (19 x 10,5 cm) ! 206,26 €

CARBOFLEX (Convatec)

verband

- 10 x (10 x 10 cm) ! 111,30 €
- 5 x (15 x 20 cm) ! 158,10 €

VLIWAKTIV (Lohmann & Rauscher)

verband

- 20 x (10 x 10 cm) ! 101,65 €
- 20 x (10 x 20 cm) ! 150,00 €

VLIWAKTIV AG (Lohmann & Rauscher)

verband

- 10 x (10 x 10 cm) ! 92,17 €
- 10 x (10 x 20 cm) ! 184,34 €
- 10 x (20 x 20 cm) ! 336,42 €

15.14.8. Honingverbanden

L-MESITRAN (Medeco)

gel

- 1 x 15 g ! 6,26 €
- 1 x 50 g ! 15,87 €

verband Border

- 5 x (10 x 10 cm) ! 21,83 €

zalf

- 1 x 20 g ! 7,96 €
- 1 x 50 g ! 15,01 €

MEDIHONEY (SpringMedical)

crème

- 50 g ! 16,80 €